ROŠEVI DNEVI

34. ROŠEVI DNEVI 2021

Greva skupaj lovit oblake

ZBORNIK IZBRANE POEZIJE IN PROZE

ROŠEVI DNEVI

34. ROŠEVI DNEVI 2021

Greva skupaj lovit oblake

Zbornik izbrane poezije in proze

Celje, marec 2021

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-93-82

ROŠEVI dnevi (34 ; 2021 ; Celje)
34. Roševi dnevi 2021 : greva skupaj lovit oblake : zbornik izbrane poezije in proze : Celje, marec 2021 / [uredila Barbara Rigler ; besedila izbrali Benka Pulko, Boštjan Videmšek, Barbara Rigler ; likovni prispevki učenci in učenke Osnovne šole Frana Roša, Celje ; foto Dejan Petrovič, arhiv OŠ Frana Roša, Celje]. - Celje : Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava : Zveza kulturnih društev, 2021

ISBN 978-961-7010-92-3 (Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti)
COBISS.SI-ID 55490307

34. ROŠEVI DNEVI 2021
GREVA SKUPAJ LOVIT OBLAKE

Besedila so izbrali:

BENKA PULKO (1967, Ptuj). Šolala se je na OŠ Breg na Ptuju, na Srednji zdravstveni šoli v Mariboru in na Srednji zdravstveni šoli v Celju. Študirala je biologijo na ljubljanski Univerzi ter opravila podiplomski dopolnilni študij pedagogike in andragogike na ljubljanski Filozofski fakulteti. Po poklicu je diplomirana biologinja, medicinska sestra in maserka. Leta 1997 se je odpravila z motorjem okoli sveta. V petih letih je prevozila 180.016 kilometrov in se vpisala v Guinnessovo knjigo svetovnih rekordov. Leta 2003 je izdala svojo prvo knjigo, monografijo Po Zemlji okoli Sonca. Knjiga je na knjižnem sejmu v Ljubljani prejela nagradi veliki in mali krilati lev. Leta 2007 je izdala avtobiografijo Pocestnica, ki je postala knjižna uspešnica, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti jo je razglasil za najboljšo samozaložniško knjigo 2007. Je ustanoviteljica človekoljubne fundacije za pomoč pri izobraževanju otrok po svetu Verjemi vase in osvoji svet ter je avtorica številnih samostojnih fotografskih razstav doma in v tujini. Je idejna mama Stenske knjige in Kazalk igralk. Leta 2013 sta s pisateljico Janjo Vidmar napisali veselo mešanico zgodb *Otroci sveta*. Benka Pulko se ukvarja z motivacijskimi predavanji, veliko nastopa ter še vedno potuje, piše in prevaja.

BOŠTJAN VIDEMŠEK (1975, Ljubljana) je dolgoletni novinarski poročevalec iz kriznih žarišč in sodelavec številnih tujih časopisov, revij in spletnih portalov ter avtor treh odmevnih družbeno angažiranih knjig o svetovnih kriznih žariščih Vojna terorja: deset let po 11. septembru (2011), Upor: Arabska pomlad in evropska jesen (2013) in Na begu: moderni eksodus (2005–2016). Je tudi soavtor tekaško izpovedne uspešnice Ultrablues (2014). Njegova zadnja knjiga Dispatches from the Frontlines of Humanity: A Book of Reportage je leta 2019 izšla pri založbi Cambridge Scholars Publishers. V zadnjem obdobju se je začel posvečati obnovljivim virom energije in njihovi možnosti za upočasnitev klimatskih sprememb, v ta namen potuje po vsem svetu in se seznanja s primeri, ki delujejo v praksi. Videmšek, ki je bil leta 2015 izbran za »mladega voditelja Evrope«, je dobitnik številnih domačih in mednarodnih novinarskih nagrad in tudi avtor dveh dramskih besedil. Zadnjo knjigo Plan B je napisal skupaj s priznanim fotografom Matjažem Krivicem in odšel na »pot okoli sveta«, da bi našel odgovore o podnebnih spremembah. Knjiga *Plan B* je prejemnica velike nagrade 36. Slovenskega knjižnega sejma za knjigo leta 2020.

BARBARA RIGLER (1972, Ljubljana), producentka JSKD za literarno dejavnost in odgovorna urednica revije Mentor. Rada bere, urejuje besedila, piše in komentira drame. Mlade in starejše literate spodbuja k ustvarjalnosti na natečajih JSKD: *Festival mlade literature Urška, V zavetju besede, Sosed tvojega brega* ...

Uvodnik: Boštjan Videmšek
Ocene nagrajenih besedil: Benka Pulko in Boštjan Videmšek

Naslov zbirke: GREVA SKUPAJ LOVIT OBLAKE (izbrani naslov je verz pesmi *Daleč potuješ mi, misel*; avtor Mai Colnarič, OŠ Kidričevo)

Avtorica logotipa Roševih dni: Tina Pregelj Skrt
Avtor fotografij: Dejan Petrovič
Slika na naslovnici: Selmir Srebrić, 8. b
Izbrane ilustracije:

Vedad Berisalić, 7. b
Melanie Bezenšek, 9. a
Luka Bohnec, 7. a
Polina Crimova, 9. b
Ana Hercegovac, 7. a
Val Jerič, 7. a
Andreja Ježovnik, 9. a
Pavlina Jurak, 7. a
Lina Kačičnik, 8. a
Tjan Kobale, 7. a
Klara Kosaber, 9. a
Pija Kramarič, 7. b
Andrej Kruh, 7. a
Filip Omerzu, 9. b
Gloria Plavšić, 7. b
Tia Ržen, 7. a
Danaya Samba, 7. b
Adrian Slekovec, 7. b
Selmir Srebrić, 8. b
Neža Škorja, 7. a
Ela Uhan, 7. b

Njihova mentorica je likovna pedagoginja Lijana Klančnik.

Organizacijski odbor:
Nataša Gajšek Ključarič, ravnateljica OŠ Frana Roša, Celje, predsednica
Ljudmila Conradi, soustanoviteljica srečanja, članica
Lucija Hajnšek, knjižničarka na OŠ Frana Roša, članica
Živko Beškovnik, ZKD Celje, član
Sebastjan Volavc, JSKD OI Celje, član
Barbara Rigler, JSKD, članica

SEZNAM MLADIH LITERATOV, sprejetih v literarno delavnico 34. ROŠEVIH DNI 2020, po abecednem redu

NAGRAJENI AVTORJI:

1. *Odraščanje,* **Veronika Horvat**, mentorica Anita Šinko, OŠ I Murska Sobota (proza)
2. *Uhljat Oblak,* **Maša Valentina Krašek**, mentorica Barbara Struna, OŠ Šmarje - Sap (proza)
3. *Čmrlj,* **Mark Abel Sijanta**, mentorica Irena Grašič Arnuš, OŠ Kuzma (poezija)
4. *Fant za zamenjavo,* **Ana Sotlar**, mentorica Nataša Jakše, OŠ Vižmarje-Brod (proza)
5. *Depresivna bajta,* **Zoja Strmšek**, mentorica Sabina Ozmec, OŠ Rače (proza)

ZA LITERARNO DELAVNICO IN OBJAVO V ZBORNIKU SO IZBRANI ŠE:

6. *OŠBPLJ-002,* **Žan Arsov**, mentorica Andreja Dobnikar, OŠ Brezovica pri Ljubljani (poezija)
7. *Hiraet,* **Nadja Bajde**, mentorica Darinka Ferenčak Agrež, OŠ Brežice (proza)
8. *ORFEJ,* **Mai Colnarič**, mentorica Sonja Lenarčič, OŠ Kidričevo (poezija)
9. *Kozmos,* **Meta Gašperlin**, mentorica Maruša Robida, OŠ Šenčur (proza)
10. *Popotnik,* **Lea Godec**, mentorica Silva Žveglič, OŠ Boštanj (poezija)
11. *GGGB,* **Gaja Gorup**, mentorica Mirana Likar, OŠ Log Dragomer (proza)
12. *Prijatelj,* **Filip Gračner**, mentorica dr. Ana Koritnik, OŠ Miklavž na Dravskem polju (proza)
13. *Violina,* **Ana Kolbezen**, mentorica Mateja Medvešek Rjavec, OŠ Vinica (poezija)
14. *Bela,* **Lara Lipovšek**, mentorica Tanja Koželnik, OŠ Lava Celje (poezija)
15. *OŠBPLJ-001,* **Vesna Markič**, mentorica Andreja Dobnikar, OŠ Brezovica pri Ljubljani (poezija)
16. *AHE,* **Miha Meserko**, mentorica Tatjana Furjan, OŠ Valentina Vodnika Ljubljana (proza)
17. *Želje,* **Anja Petek**, mentorica Sabina Ozmec, OŠ Rače (poezija)
18. *Misel,* **Jon Oskar Vodeb**, mentorica Blanka Skočir, OŠ Frana Roša, Celje (proza)
19. *Korona,* **Tine Vodopivec**, mentorica Petra Gabriel, OŠ Dornberk (proza)
20. *Gozd,* **Veronika Vončina**, mentorica Ana Sever Božič, OŠ Spodnja Idrija (poezija)

UVODNI POZDRAV RAVNATELJICE

IN VENDAR SE ZGODI

Roševe dneve, zaključek vseslovenskega literarnega natečaja, bodo tudi letos zaznamovale negotove razmere svetovnih razsežnosti. Pa vendar bi lahko znamenite besede italijanskega matematika, fizika in filozofa Galilea Galileja »In vendar se vrti« spremenili v besede »In vendar se zgodi«, Roševi dnevi namreč, letos že štiriintridesetič.

Leto je drugačno, tudi zaključek Roševih dni bo takšen, malo drugačen, a v svojem bistvu še vedno to, kar dnevi so, ne le literarni natečaj, ampak preplet literarnega ustvarjanja in delavnic tako za mlade ustvarjalce kot njihove mentorje, saj navadno svoj vrhunec dosežejo s slavnostjo podelitvijo nagrad.

Leto pa ni le drugačno zaradi nam zaenkrat še neobvladljivega, je leto, ki ga zaznamujeta dva velikana slovenske književnosti, dva izjemna literarna ustvarjalca. Je leto, ko dajemo ob 150. obletnici rojstva Frana Saleškega Finžgarja velik poudarek slovenski pisani besedi, slovenskemu jeziku, našemu obstoju in nenazadnje naši identiteti. Je tudi Jurčičevo leto, leto prvega slovenskega romanopisca, ki s svojo literarno dediščino prav gotovo navdušuje marsikaterega mladega ali manj mladega ustvarjalca pisane besede.

Vsakoletni bogat nabor literarnih del mladih ustvarjalcev, ki sodelujejo na razpisu, dokazuje, da ima pisana beseda v naših življenjih posebno mesto, da znajo mladi svoja doživetja, pričakovanja, razmišljanja in videnja izražati tudi skozi literarno ustvarjanje. Pri tem pa gre seveda zahvala tudi vsem mentorjem, ki začutijo dar mladih ustvarjalcev in jim ga pomagajo preliti na papir.

Hvala vsem, ki (p)ostajate del Roševih dni!
Veselimo se virtualnega srečanja z vami!

Nataša Gajšek Ključarič, ravnateljica OŠ Frana Roša, Celje

OSNOVNA ŠOLA
FRANA ROŠA

UVODNA BESEDA

KRIK NA POMOČ

Pri pisanju – med pisanjem – je težko kaj skriti. Ne glede na veščino, izkušnje, znanje, kilometrino in starost. Pisanje je osamljeno početje, vedno. In deluje terapevtsko. Hočeš. In ne *nočeš*.

Rad bi (na)pisal, kako pomembno je, da imajo mladi možnost pisnega izražanja; kako močno to pripomore k razmisleku o skupnosti, o prihodnosti, o vseh nas.

Rad bi (na)pisal, kako je v besedilih mladih pisk in piscev vedno mogoče prepoznati aspiracije, želje, ambicije, sanje, načrte. Ter podobo sveta, ki nastaja.

Sveta, ki prihaja.

Po prebranih besedilih, ki sem jih počaščeno sprejel v oceno, sem najprej, kot se reče, »ostal brez teksta«. Kot po navadi sem se sicer vnaprej osvobodil pričakovanj, kakršnih koli. Nepošteno bi jih bilo imeti in vplivala bi na presojo.

Prva misel po prebranem: otroke in mladostnike smo med pandemijo novega koronavirusa pustili na cedilu. Izdali smo jih kot družba, kot država, kot skupnost.

Da, najstništvo je skrajno poseben, do obisti občutljiv, tenkočuten čas. Obdobje, ko odločitve narekujejo hormoni in čas, ko čustva divjajo. Obdobje – večkrat celo romantičnega – svetobolja, v katerem še ni dovolj opreme in orodij za (samo)refleksijo, zato so odzivi bolj ali manj prepuščeni refleksom.

Tudi zato, predvsem zato, je druženje tako prekleto pomembno. Tako prekleto esencialno. Tako prekleto, včasih tudi ne glede na posledice, nujno. Ne le esencialno, eksistencialno, kar boleče jasno dokazujejo podatki o povečanem številu samomorov med najstniki v času pandemije.

V času, ki je mlade ljudi obsodil na zaprt prostor. Na izrazito škodljivo pasivnost. Jih prikoval pred take ali drugačne zaslone, ki ožijo pogled na svet; ki onemogočajo razvoj svobodne misli. V času, ki je mnogim mladim vzel gibanje – edino pravo možnost sprostitve nakopičene, večkrat *toksične* energije. V času, ki je globoko zarezal v in med generacije: v času, ki je strahotno omejil človekove pravice in svoboščine, močno načel ekonomsko podstat in tudi pri utrjenih posameznikih sprožil številne (povsem upravičene) strahove o prihodnosti.

Da o globoko zastrupljenih, s sovraštvom in razklanostjo prepredenih družbenih in političnih razmerah sploh ne razpravljam: a te so še kako vplivale na vsebino, ton in čustva besedil, ki sem jih v sklopu natečaja *Roševih dni* dobil v branje.

Da, glavnina besedil me je globoko (pri)zadela. In šokirala. Tesnoba, nemir, strah, pogosto razmišljanje (četudi fiktivno) o samomoru, odsotnost misli (ali vsaj občutkov) o prihodnosti, veliko temačnosti, dvomov, osamljenosti, odtujenosti, odrinjenosti. Toliko odprtih vprašanj, dejansko krikov na pomoč. Da, na pomoč! Ne le k pozornosti, kar naj bi krasilo mlajše generacije, ki naj bi bile, kako nepravična teza, odvisne od instantnega, takojšnjega zadovoljevanja želja.

46 prispevkov, ki jih je prispelo na natečaj, je ključno branje za razumevanje (ne le) generacije. Ne smemo (!!!) jih brati površno. Ali z distance. Treba je vstopiti vanje, se poosebiti, kolikor je to le mogoče, z občutenji. Brez empatije ni razumevanja. In ta besedila, tehnično razgibana, vsebinsko hkrati enotna in razpršena, kličejo k razumevanju.

K resnemu odzivu.

Kot odrasel državljan te države in kot razmišljujoči pripadnik te družbe se počutim globoko krivega. V času, ko bi morali delovati kot skupnosti, smo najbolj občutljivo generacijo prepustili samo sebi. Vrgli smo jih v temnico – ker nismo imeli boljše ideje. Ker smo intelektualno leni, ekonomsko oportunistični, etično podhranjeni. Izdali smo jih.

Lahko govorim le v lastnem imenu. Oprostite mi,
Boštjan

Boštjan Videmšek

NAGRAJENA BESEDILA

po abecednem redu

Veronika Horvat, *8. razred*
OŠ I Murska Sobota, mentorica Anita Šinko

MOJE ODRAŠČANJE

Vse se je začelo 22. aprila 2007. Tisti dan se je začela moja življenjska pot. Tisti dan se je mojim staršem življenje obrnilo na glavo. Rodila sem se jaz. Na svet sem prišla s široko odprtimi očmi, očmi, ki so že tedaj želele odkrivati svet. Prvič sem uzrla obraz svoje mame in očeta. Nihče si tedaj ni mogel predstavljati, kaj bo zraslo iz majhne trikilogramske deklice.

Nekaj časa smo bili le jaz, moji starši in moja babica. Kmalu po mojem rojstvu pa smo izvedeli, da je na poti še en dojenček. Ne spomnim se svojih čustev v tistem času, ampak gotovo sem bila navdušena. In tako je leto in tri mesece po mojem rojstvu prišel še moj brat. Zdaj je bila družina popolna. Kot otrok nisem imela nobenih skrbi. Dobila sem, kar sem želela, in živela polno življenje. Seveda pa tako ne more ostati zavedno. Prišel je čas, ko sem morala v vrtec. Spoznala sem nove ljudi in sklenila nova prijateljstva. Tudi brat se mi je kmalu pridružil. Ampak nisva dolgo ostala v tistem vrtcu. Seveda se ni bilo lahko posloviti, ampak moje otroštvo se je nadaljevalo v novem vrtcu.

Če prav pomislim, se pred zamenjavo vrtcev ne spomnim veliko. Začelo se je novo poglavje mojega življenja. Imela sem čudovito vzgojiteljico, ki je ne bom nikoli pozabila. Boljše si ne bi mogla predstavljati. V tistem vrtcu sem spoznala tudi svojo prvo ljubezen. Bil je v isti skupini kot jaz. Ampak on me ni ravno maral. Verjetno sem mu šla tudi malo na živce, ampak se s tem nisem obremenjevala. Menim, da so ta leta bila ena izmed najlepših v mojem življenju. Ampak vse se enkrat konča. Prišel je čas, da grem v osnovno šolo. Spomnim se, ko nas je vzgojiteljica spraševala: »Kam boste šli v osnovno šolo?« Vrtec je bil v Murski Soboti, zato se nas je večina odločila za šole v okolici. Jaz sem bila odločena, da grem na Osnovno šolo I Murska Sobota. Takrat smo bili vsi neučakani, da gremo v osnovno šolo, ampak nihče ni vedel, da bomo vrtec še kako pogrešali.

Napočil je prvi šolski dan. Spomnim se ga, kot bi bil včeraj. Toliko novih obrazov. Spoznala sem svojo prvo učiteljico in nove sošolce. Na srečo je bilo z mano v razredu še nekaj prijateljev iz vrtca, tako da se nisem počutila osamljeno. Prvi šolski dan je minil, kot bi mignil. A že naslednji dan smo bili spet za šolskimi klopmi. Takrat se je začelo zares. Začeli smo se učiti. Sprva smo pisali črke in številke. Že tedaj se mi je vse zdelo lahko. Tudi ko smo čez čas pisali kakšno preverjanje, sem ga opravila odlično. Vedno sem se želela kar najbolj potruditi. Biti najboljša. To me je vedno gnalo naprej.

POLINA CRIMOVA, 9. b

Ko sem odraščala, pa sem začela dojemati, da moj brat ni kot drugi otroci. Ko sva bila majhna, tega nisem opazila. Vedno je bil in še zmeraj je moj majhen bratec, ki ga imam neizmerno rada. Šel je skozi nekaj preiskav, kjer so ugotovili, da je otrok s posebnimi potrebami. Imel je nekaj težav z govorjenjem in snovi v šoli ne bi mogel tako hitro razumeti kot ostali. Zato je šel na posebno šolo. To je seveda zaznamovalo ne samo moje, ampak tudi življenje mojih staršev. Še vedno smo ga imeli neizmerno radi. Ne glede na to, če je malo drugačen, je še vedno moj brat. Bil je ljubezniv in dobrosrčen. O tem nisem želela govoriti veliko v šoli. Ne zato, da bi se tega sramovala, ampak imela sem občutek, da bi njega in s tem tudi mene ljudje po nepotrebnem obsojali.

Preden sem šla v drugi razred, sem si izmerno želela obiskovati glasbeno šolo. Izbrala sem si klavir in bila tudi sprejeta. Zelo sem uživala ob urah klavirja. Učiteljica je kaj kmalu prepoznala, da mi gre zelo dobro, in tako sem bila že prvo leto prijavljena na tekmovanje v Varaždinu. Zelo sem se pripravljala, ampak vse to je pokvarila angina. In tako je šlo moje prvo tekmovanje po zlu. V istem letu pa sem začela trenirati judo. Na judu sem se sprostila in se razgibavala. Imela sem dobrega trenerja, ki me je vedno spodbujal. Tako sem si že pri sedmih letih nakopala kup obveznosti. Že takrat je bilo veliko. Že takrat se je moje prej preprosto življenje spremenilo v majhen cirkus.

Leta so minevala počasi. Vsako leto je bilo težje in težje. Bilo je čedalje več snovi v šoli, več domače naloge, težje pesmi pri klavirju … Dobila sem svoj prvi telefon. To je odprlo vrata v novi svet. Poleg vseh obveznosti sem imela zdaj še to. Socialna omrežja spremenijo pogled na svet. Pogled na samega sebe. Do takrat nisem imela občutka, da je z mano kaj narobe. Sčasoma pa na sebi vidiš »napake«, ki jih sploh ni. Zame je to bilo čudno obdobje. Še vedno sem trenirala judo in se udeleževala tekmovanj. Na tekmovanjih pa si bil razporejen v kategorije po kilogramih. Z mojo težo ni bilo nič narobe, ampak jaz tega nisem videla. Mislila sem, da sem predebela in zaradi tega začela manj jesti. Gotovo so na to vplivali tudi drugi dejavniki, kot so socialna omrežja in pa tudi šola. Primerjala sem se z drugimi in si govorila, da nisem dovolj dobra. Ampak na srečo sem imela pomoč družine, ki me je usmerila na pravo pot. In za to bom vedno hvaležna.

Šola je postajala še bolj težka in stresna. Imela sem občutek, da ne bom zmogla. Ampak sem še zmeraj uspela. Postala sem prijateljica z eno najboljših oseb, ki jih poznam. Zmeraj mi je bila ob strani in me spodbujala. V šoli me je vedno spravila v smeh. Zaradi takšnih ljudi je vse lažje. Vsak človek bi moral imeti nekoga, na katerega se lahko zanese.

Nekega dne sem gledala poročila na televiziji in omenili so novi virus na Kitajskem. Tedaj se mi ni zdel nič posebnega. Kaj pa lahko sploh en majhen virus naredi? Še kako sem se motila. Kaj kmalu so poročali o prvi potrjeni okužbi v Italiji. Tedaj je bilo že veliko okužb na Kitajskem. Še vedno me ni zelo skrbelo. Ampak to se je hitro spremenilo. Kar naenkrat

PAVLINA JURAK, 7. a

je bil virus v drugih državah in tudi v Sloveniji. Takrat sem pa postala malo zaskrbljena. Hitro se je širil po Evropi in kmalu so zaprli tudi šole. Sprva smo bili veseli, saj bomo zdaj delali od doma in nam bo lažje. Najprej je bilo tako, ampak ne dolgo. Prihajali so vse strožji ukrepi in priznati moram, da me je bilo pošteno strah. Šolanju na daljavo pa ni bilo videti konca. Opazila sem, da mi manjka razlaga pri nekaterih predmetih. Nekaterim se to zdi nepomembno in da bomo že nekako, ampak jaz gledam malo bolj v prihodnost. Ta snov mi bo nekje manjkala. Poskušala sem sama razumeti snov, ampak ni enako, kot če bi bili v šoli. Bila sem zelo zaskrbljena najprej, da se kdo od mojih bližnjih ne okuži in pa tudi za svojo nadaljnjo izobrazbo. Tisto šolsko leto se je hitro končalo. In že sem bila na pragu 8. razreda.

Novo šolsko leto se je začelo v šoli. Upali smo, da tako ostane, ampak na žalost ni. Spet se je začela šola na daljavo. Bila sem se pripravljena še nekaj časa učiti na daljavo, ampak to se je sprevrglo v mesece. Zdaj vsak teden poskušam opraviti dane naloge. Včasih ne uspem vseh. Včasih mi zmanjka časa. Ne zmorem več. Stvari so se nabrale in se še vedno nabirajo. Včasih bi se najraje zjokala. Tu pa tam tudi se. Svoj izhod najdem na socialnih omrežjih, kjer vidim, da se tudi ostali počutijo kot jaz. Ali si pa nadenem slušalke in poslušam glasbo. Ampak še vedno ne uidem temu stresu in strahu.

Grozno je že, da je virus ušel izpod nadzora. V zadnjem času pa na družabnih omrežjih opažam vedno več objav o globalnem segrevanju, onesnaževanju in o spreminjanju Arktike. Če ne bi bilo družabnih omrežij, sploh ne bi bila o tem ozaveščena. Vsem nam je težko v teh časih, ampak moramo narediti nekaj za boljšo prihodnost. Sama sem podpisala peticijo za varstvo Arktike. S tem želimo doseči, da bi novoizvoljeni predsednik ZDA ustavil plane za pridobivanje olja in plinov. Tudi v takšnih časih lahko stopimo skupaj.

Upam, da se bo v prihodnje vse ali pa vsaj nekaj obrnilo na bolje. Moramo ostati enotni in upoštevati dane ukrepe, pa naj bodo še tako zoprni. Najbolj izmed vsega pa želim nazaj v šolo. Tako ne bo šlo več naprej in ni dobro za v prihodnje. Prav tako upam, da bo več ljudi ozaveščenih o spremembah v okolju in da bomo ukrepali, preden bo prepozno.

Ocena besedila:
V tej zgodbi prepričata bralca iskrenost in iskrivost pripovedovalke. Izpostavljena je avtoričina sočutnost do drugačnih. Kljub varnemu in razumevajočemu okolju kaže subjektka čut za okoljske probleme in razmišlja o izboljšavah. Nikakor ne gre le za literarno vrednost besedila. Zelo pomembno je zaznati zeitgeist. Generacijo. Njeno dušo in telo. Korona čas je mladim povzročil hude travme, ki so ostale nenagovorjene. Škoda bo dolgotrajna. Besedilo s kodo Odraščanje je krik na pomoč, ki obenem pooseblja digitalno distopičnost časa. In, predvsem, od življenje tam zunaj odrinjene, v zatrte hormone uklenjene generacije.

Maša Valentina Krašek, *8. razred*
OŠ Šmarje-Sap, mentorica Barbara Struna

DALEČ POTUJEJO MISLI IN OBLAKI

Zajček si je vedno želel v šolo. Bil je tako neučakan, da sta morala z mamo zajkljo po šolsko torbo že marca. Na dan vpisa se je v svojo bodočo šolo odpeljal z mamo in bratom. Mama je pričakovala, da bo ves čas skakljal okrog nje, pa se to ni zgodilo. Še preden so bili dobro v zgradbi, si je že našel prijateljico in mamo popolnoma zapustil. Ona se je odpravila v zgornje nadstropje podpisovat papirje, zajček pa se je s svojo prijateljico ustavil pred stopnicami.

»Si že kdaj preskakovala stopnice?« jo je vprašal. Prijateljica, lepa siva lenivka, ga je le začudeno pogledala in zelo počasi odkimala. Zajček pa je že cepetal od navdušenja. Hitro ji je razložil pravila: »Torej, pred seboj imaš stopnice in cilj igre je, da jih preskočiš čim več, ne da bi padla. Razumljivo?« Lenivka mu je v odgovor zelo počasi pokimala. Preden se je uspela pripraviti za prvi skok, ji je zajček že mahal z zgornje stopnice. Ko se je zajčkova mama vračala, je po celi šoli odmevalo hihitanje. Pogledala je čez ograjo in užila najlepši pogled: nasmejanega otroka.

*****

Tomaž je končal z branjem in opazil, da njegov bratec že sladko spi. Knjigo je pospravil in ugasnil luči. Vsako noč pred spanjem je Tomaž Davidu prebral vsaj eno zgodbico iz knjige O Zajčku. Te zgodbice niso bile običajne. David si jih je izmislil sam. Največkrat zato, da je premagoval tesnobo pred svojo boleznijo, zaradi katere je bil vse pogosteje v ambulantah in bolnišnicah. V njih je pripovedoval o svojih spominih. Bil je otrok in njegove zgodbe so seveda vključevale govoreče živali in predmete, to se mu je zdelo običajno. Mami je bila sinova domišljija zelo všeč, zato se je odločila, da bo njegove domislice zapisovala. Tako je nastajala knjiga, iz katere je bral Tomaž.

Naslednje jutro je Tomaža zbudil jok, ki je prihajal iz kuhinje. Tekel je gledat, kaj se dogaja. »Zakaj jokaš, mami?« jo je vprašal. »Klicali so me iz bolnišnice, Davidovi izvidi so se hudo poslabšali. Šolati ga bom morala od doma in ostati bo moral v hiši. Ves čas. Že najmanjši virus je lahko usoden,« je hlipala mama. »Zakaj ravno on, Tomaž? Zakaj je moralo od vseh to zadeti njega?« Tomažu so se sesedla ramena. Objel je mamo in tako sta nekaj časa molčala.

Knjiga pravljic je rasla. Zgodbe v njej pa so iz spominov počasi prešle v sanje in želje. Pripovedovale so o pohodih, kopanju, rojstnodnevnih zabavah in obiskovanju živalskega vrta

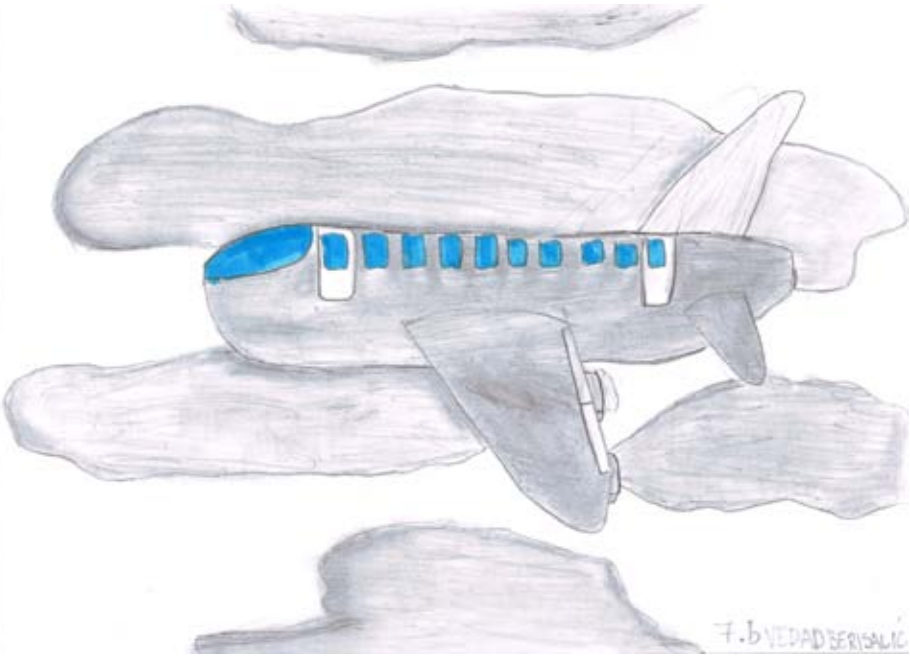

VEDAD BERISALIĆ, 7. b

z babico. Pripovedovale so o vsem, o čemer je David hrepenel, pa ni vedel, če se bo kdaj uresničilo. Več kot je Zajček doživel, dlje je Davidu odnašalo misli.

»Bojim se zanj, vsak dan mu gre slabše. Še na igrišče ga ne smem peljati, da se slučajno ne okuži. Doma je sam, v šoli je v nevarnosti, nikakor ne morem zmagati,« je mama v solzah povedala prijateljici, ko sta na terasi pili čaj. »Zadnjič je zaradi navadnega prehlada deset dni preživel v bolnišnici. Pa me vseeno nenehno prosi, naj ga pustim v družbo. A ga ne smem. Počutim se kot slaba mama,« je hlipala. David je skozi zavese opazil, kako si briše oči.

Ko ga je Tomaž zvečer pokril in vzel s police knjigo, da bi mu bral, je David negotovo vprašal: »Je z mamo kaj narobe? Zakaj joka? Sem naredil kaj takega, da sem jo razburil? Sem jaz kriv?« »Seveda ne, David, mama je samo utrujena. Skrbi jo zate. Veš, zelo rada bi ti ustregla in te peljala ven,« mu je odgovoril Tomaž.

»Ampak saj v resnici vem, da ne smem ven,« je rekel David. »Dobro se spomnim, kaj mi je povedala. Sedela sva za kuhinjsko mizo, ko mi je razložila, da lahko zunaj dobim bacile.

To so nevidni napadalci, jaz pa imam v telesu premalo vojačkov, ki bi me pred njimi branili. Povedala mi je tudi z zapletenimi besedami, pa se jih ne spomnim več,« je odločno povedal fantek. »Če bom zares dobil bacile, nimam veliko možnosti, a ne?«

Brat se je zdrznil, potem pa žalostno pokimal in začel listati po knjigi.
Davidovo življenje je bilo iz dneva v dan enako. Vstal je, jedel, vzel zdravila, bral, gledal televizijo in zaspal v soju luči medicinskega monitorja. Te rutine se preprosto ni mogel rešiti. Edini način, da se je temu vsaj približal, je bilo skozi zgodbe. Zdaj jih je zapisoval tudi že sam. Ob pisanju njegova misel ni poznala meja – preko zgodb je v sebi spoznaval svet, ki je ponujal brezmejne možnosti doživetja.

Dnevi so minevali in David se je vsak teden počutil slabše. A čeprav je bil zelo utrujen, je pisal. Največ mu je pomenila zgodba z naslovom Zajčja ukana. Te zgodbe ni delil ne z mamo ne s Tomažem. Neki torek, ko mu je Tomaž že prebral pravljico in bi moral že spati, je vstal in šel do mize. Iz predala je vzel Zajčjo ukano, se ulegel nazaj v posteljo in začel brati.

*****

Zajčkovi prijatelji so se pogovarjali o tem, kako zabavno je leteti z letalom. Zajček še nikoli ni letel, vendar je bila to njegova največja želja. Sošolci so se mu včasih smejali, češ kako si želi biti pilot, če še v letalu ni bil. On pa ni razumel, zakaj se mu smejijo, saj pilot ni hotel biti zaradi letala, temveč zaradi potovanja med oblaki. Želel je doživeti občutek prostosti in svobode. Na svoj deveti rojstni dan se je odločil, da se bo povzpel med oblake.

Naslednji teden je nenehno razmišljal, kako bi mu to uspelo. Narisal si je celo zemljevid zemeljske atmosfere in začel računati, koliko metrov je od njegove hiše do oblakov. Nizki so se mu zdeli prenizko, visoki pa previsoko, zato se je odločil za srednje oblake. Pobrskal je po internetu in odkril, da bi jih dosegel, če se povzpne na Skuto, ki se dviga 2532 metrov od morske gladine. Ime te gore se mu je zdelo nadvse privlačno. Izračunal je, da bi se od svojega doma moral povzpeti za 1873 metrov. V hribe je rad skakljal, zato to ne bi smel biti problem. Odločitev je bila torej sprejeta – povzpel se bo na Skuto. Da bi mami prihranil skrbi, ji svojega izleta ni omenil. Ves mesec je natančno spremljal vremensko napoved in premike oblakov. Dokler ni končno našel dne, ko bodo oblaki prekrili vrh Skute. Tisto jutro se je že ob šestih zjutraj odpravil proti vrhu. Zunaj je bilo sveže, hladno in zelo lepo.

Po nekaj urah skakanja je prispel na cilj. Stopil je na skalo na vrhu in zadovoljen opazil, da je prispel pravi čas. Oblaki so se mu približevali. Nasmehnil se je, takoj za tem pa začudeno ostrmel. Dvakrat je pomežiknil, da bi preveril, ali res prav vidi, a slika mavričnega oblaka kar ni izginila. Še malo se je nagnil naprej, ko mu je kar na enkrat spodneslo tla pod nogami. Že je hotel zakričati, ko je začutil, da sploh ne pada. Zadržala ga je nenavadna

mehkoba. Sedel je na mavričnem oblaku. Ta se je dvigal in spuščal, letel med drugimi oblaki, se motal okrog gora, zvijal nad morjem in počasi drsel nad živalskim vrtom. Odneslo ga je, kamorkoli si je zamislil. In kako lepo je dišal. Zajček se je nasmehnil. Sedi na mavričnem oblaku, narejenem iz smetane, ki ga je našel ob Skuti. Kot bi opisoval svojo najljubšo torto.

Oblak je potoval vse hitreje in vse dlje. Zajček se je počasi utrudil, zato se je udobno namestil in zaspal. Zadnja stvar, ki si jo je zapomnil, je bila, da varno in svobodno drsi dalje med oblaki ...

*****

Iz Davidove sobe se je zaslišalo pridušeno ječanje. Tomaž je prestrašeno stekel proti sobi in se sunkovito ustavil med vrati. Mama se je že sklanjala nad Davidom in ga gladila po obrazu. Njene oči so bile neskončno žalostne. Tomaž je stopil k postelji in pobožal bratca. V njegovem naročju je opazil kupček listov. Davidova zadnja zgodba. Mama in Tomaž sta držala fantka vsak za eno roko in solze so jima tekle po licih. Tomaž je na glas bral. Ko je končal, je pogledal skozi strešno okno in pomahal. Najprej je mahal v prazno. Nato pa je iz sivine oblakov priplul majhen mavrični oblak. Iz njega so pokukala velika dolga ušesa in mu veselo pomigala nazaj. Tomaž se je nasmehnil.

Ocena besedila:
Krajše prozno delo je zanimivo zapisana dvostopenjska zgodba, v kateri se prepletata pravljični in manj pravljični, resničnostni svet. Dotika se rojstva, smrti ter vsega med njima, čemur pravimo življenje. Pripoved je fluidna in spretno povezuje niti življenja v snop zabrisanih, prelivajočih se mej med smehom in solzami, veselim in žalostnim, realnim in manj realnim. Navdušujoči sta avtorjeva opazovalna in izraznostna moč. Poglobljeno opisovanje čustev daje delu poseben naboj. Poigravanje z dramaturškimi prijemi je neprisiljeno, smiselno in efektno. Dopadljiva je tudi preudarna uporaba besed, brez odvečnega filozofiranja.

Mark Abel Sijanta, *8. razred*
OŠ Kuzma, mentorica Irena Grašič Arnuš

DALEČ POTUJEJO MISLI IN OBLAKI

Stojim pred steno zdaj veliko,
zagledal sem se v največjo sliko.
Na sliki je morje in za njim doline,
obudila mi je, na moje potovanje, spomine.

Valovi udarjajo ob skale,
ob vodi vijejo peščene se obale.
Sonce zahaja za obzorje,
to moji spomini so na morje.

Zdaj spustil se bom v globino,
ne v morje, ampak v vsebino.
Kakšno bilo je moje potovanje
in kakšno pridobil sem si novo znanje.

Po Jadranu sem potoval,
kar nekaj držav sem obiskal.
Mnogo novih prijateljev spoznal
in v različnih zalivih čofotal.

Plul sem s križarko,
kar precej veliko.
Tega vsega sem se spomnil,
ko pogledal sem to sliko.

Znamenitosti so v srcu mi ostale,
kipi, gradovi in ostale stavbe, ki tam so stale.
Najraje bi kar od sreče zakričal
in moje misli znova med oblake poslal.

Ocena besedila:
Daleč potujejo misli in oblaki je preprosta pesnitev o manj preprosti temi. Opeva spomine in njihovo zdravilno moč v trenutkih, ko zmanjkuje vesele sedanjosti. Dosledna AABB rima zagotavlja prizemljeni tempo realnosti, ob katerem je dovolj prostora za barvito preteklost ter sanje o prihodnosti. Avtorjevo spretno vihtenje poetičnega čopiča kulminira v sporočilno lestev verzov, po kateri se (očitno) da odplezati iz depresije med sončne spomine, ki so izhodišče za nova obzorja, sveže avanture in prijateljstva prihodnosti.

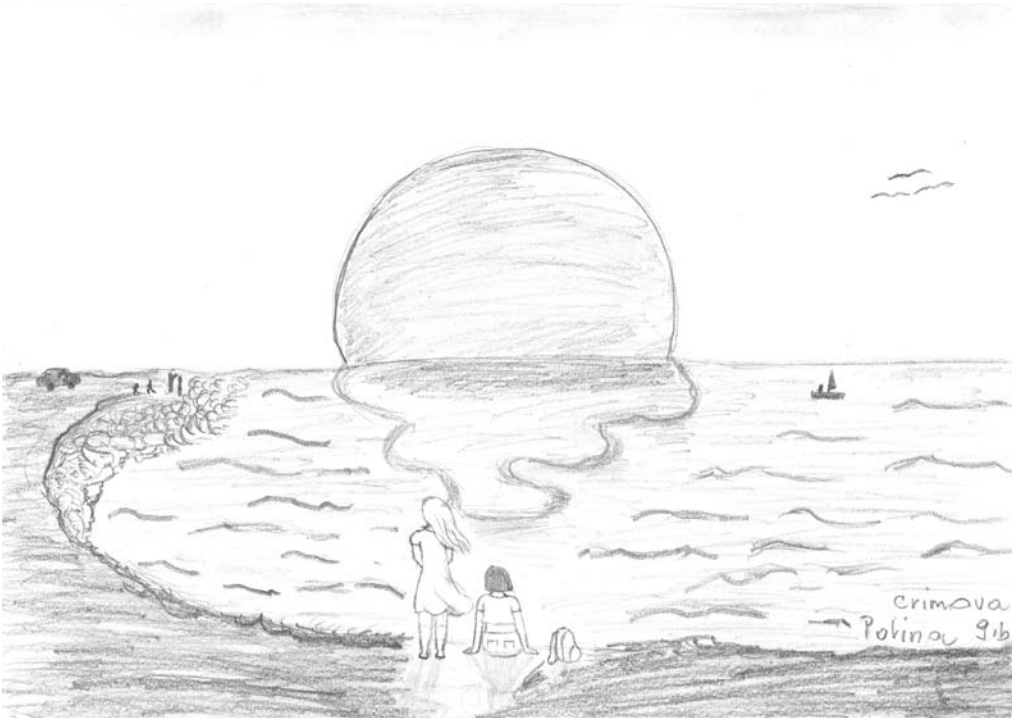

POLINA CRIMOVA, 9. b

Ana Sotlar, *6. razred*
OŠ Vižmarje-Brod, Ljubljana, mentorica Nataša Jakše

EWALD RAZISKUJE SKRIVNOST UKRADENE KRALJIČINE OGRLICE

petek, 24. julij
Ime mi je Ewald Mittermeier in star sem štirinajst let in še nekaj tednov. Živim na Dunaju v stanovanju skupaj z mamo, očetom in sestro Sybille, ki jo kličemo Billi. Lansko leto sem spoznal najbolj nenavadnega prijatelja, kar jih imam, »fanta za zamenjavo«, kakor smo poimenovali Jasperja, ki je med počitnicami namesto svojega brata Toma prišel v našo družino, da bi se jaz dobro naučil angleščino. Takrat je Jasper postal moj najboljši prijatelj. To poletje sem že komaj čakal na njegovo pismo. Celo šolsko leto sva si dopisovala. V enemu od pisem je Jasper marca napisal, da sedaj živi s svojo mačeho Mary. Te novice se je moja družina resnično razveselila. Napisal je tudi, da se že veseli in močno upa, da bomo lahko vsi prišli k njemu v London.

sobota, 25. julij
Danes je prispelo Jasperjovo težko pričakovano pismo. V njem je napisal, da naj v nakrajšem času pridemo z družino na obisk. Napisal je tudi, da ga neka stvar močno skrbi, a zakaj, mi ni sporočil. Še tisti hip sem obvestil mamo, da moramo nujno na pot proti Londonu. Pričakoval sem, da ko rečem takoj, vzamemo le nekaj oblačil in jih v kovček hitro pospravimo. A saj vemo, kakšne so mame, medtem ko jaz vzamem le nekaj oblačil, si ona sploh ne predstavlja, da ne bi vzela vse svoje garderobe, in ko mi elegantno stopimo iz avta, ima ona vedno težave, saj ima prepolne roke in misli tega, če je slučajno še kaj pozabila. Seveda pa, ker sem že v prejšnjem dnevniku povedal, da so moji starši vedno pretočni, se tudi sedaj ni nič spremenilo. Čeprav sva z očkom po dolgem posedanju v avtu nestrpno čakala na naš odhod, smo na letališče spet prišli tri ure pred vzletom letala.

ponedeljek, 27. julij
Zgodaj zjutraj smo prispeli v predmestje Londona, kjer nas je nestrpno čakal Jasper. Pospremil nas je do hiše, v kateri je sedaj živel. Resnično povedano si nisem predstavljal, da Jasper živi v tako lepi hiši. Bila je desetkrat večja od našega stanovanja na Dunaju, bila je prepleskana na belo, imela je še celo bazen in neverjeten vodnjak, v katerem sem videl ogromno cekinov. Predstavil nas je Mary in nas namestil vsakega v svojo sobo.

četrtek, 30. julij
Videti je, da se je Jasper močno spremenil. Ne obnaša se več tako nevzgojeno, kot se je

lansko leto pri nas. In moram reči, da sem se kar težko privadil nanj. Billi pravi, da mu je le nerodno, da gre za spomine, a jaz nisem istega mnenja. In to ni edino, kar sem opazil novega pri Jasperju. Sedaj že tekoče govori nemško! Opažal sem že, vendar se je moj sum v sredo zvečer dokončno potrdil, da je nemiren zaradi določenih skrbi. »Kaj misliš, zakaj nama Jasper še ni povedal, zaradi česa je tako v skrbeh?« sem rekel sestri, da bi ji pomagal pozabiti na telefonski prepir z njeno najboljšo prijateljico, pa tudi, ker sem radovedne narave. »Saj nama bo. Ravno včeraj sem se z njim pogovarjala in rekel mi je, da nama bo jutri povedal, ko bodo starši odšli v trgovino,« mi je odgovorila Billi.

petek, 31. julij

Tako kot mi je včeraj dejala Sybille, se je res zgodilo. Jasper nama je povedal za neverjetno stvar. Zvečer, ko se je Mary pogovarjala z očetom, še ni spal, zato je slišal njun pogovor. »Govorila sta, da se bomo preselili na Dunaj, saj naj bi mojega očeta obtožili tatvine kraljičine ogrlice. Tako bi se lahko vsaj za kratek čas znebili angleške policije,« je z nežnim in žalostnim glasom povedal Jasper. »Ne morete se kar tako vdati! Dokazati moramo, da tvoj oče ni vpleten v tatvino!« je tako odločno rekla Billi, da sem si jo predstavljal kot kakšno boginjo, ki nam govori, kaj moramo in česa ne smemo. »No, saj bi bilo dobro, da bi Jasper živel na Dunaju,« sem rekel. »Ne govori tako! Potem bo oče vpleten v tatvino, o kateri sploh nič ne ve in ko ga bodo našli, kaj bo potem?« me je prekinila Billi. Imeli smo še eno uro časa, da sestavimo načrt, kako bi ugotovili, kdo je Jasperjevemu očetu podtaknil krajo in zakaj bi sploh nekdo to storil. »No, moj oče ima ogromno službenih težav. Tudi neznanci se pritožujejo čez njega, mislim, da so trije. Žal pa ne vem, kdo so in zakaj se pritožujejo, saj mi oče tega ne govori, ker pravi, da se ne smem obremenjevati z njegovimi težavami,« je po dolgih minutah tišine zopet nadaljeval Jasper. »Morda pa je res ena izmed teh treh oseb kriva za obtožbo tvojega očeta. A ne pozabimo! Ne smemo obtoževati nikogar, dokler nimamo jasnih dokazov,« je odločno dejala Billi. »Ja. Prosimo lahko tvojega očeta, da nam pove, kdo se je pritoževal čez njega ali ga celo obtožil kraje. Kako pa naj bi tvoj oče sploh prišel do kraljičine ogrlice, za tako dejanje moraš biti res predrzen,« sem dejal, ker se mi je zdelo, da to preprosto moram pripomniti. »No, verjetno zato, ker je moj oče zaposlen pri kraljici kot vrtnar. Zadolžen je za urejanje okolice dvora,« je odvrnil Jasper.

sobota, 1. avgust

Zgodaj zjutraj sva z Billi iskala podatke o neverjetni kraji. V časopisih o tem niso nič poročali. Pridružil se nama je Jasper, ki je pred tem vzel očetov telefon in iskal koristne podatke. Nato pa je glasno prebral sporočilo, da je oče eden izmed osumljenih za krajo. Ta novica je vsem vzela dih. Nekaj časa smo bili vsi tiho, še premaknili se nismo. A kmalu smo se odločili, da bomo sami poskušali najti sledi in krivca.

Ker kraljičina palača ni bila tako zelo oddaljena od Jasperjevega doma, smo dokaj hitro prišli do nje. »Dobro. Od tu naprej bodimo pozorni na najmanjše malenkosti, pa tudi na

dvorno stražo,« je pripomnila Billi. Dolgo smo iskali dokaze. Nato pa je Jasper s popolnoma tihim glasom zaklical, da vidi nenavadne sledi. »Hmm ... mene bolj spominjajo na nekakšne hodulje,« sem dodal. »Možno. V bližini je namreč prav velik in znan cirkus. Morda je pravi tat cirkusant? Kaj mislita?« je Jasper komentiral mojo idejo. »No, zakaj pa ne? Morda pa res!« je rekla Sybille.

sreda, 5. avgust

Nekaj dni smo samo premišljevali, kako naj Jasperjevega očeta razrešimo krivde. »Torej, vsi smo mnenja, da je tat cirkusant in da je ukradel biserno ogrlico kraljici s pomočjo hodulj,« sem začel. »Točno. Ampak, če želimo to dejansko dokazati, moramo ponovno obiskati kraj tatvine in cirkus, kjer bi lahko našli kakšne sledi, si jih bolje ogledali in jih primerjali. Se strinjata?« je nadaljevala Billi. »Seveda. Samo da bo moj oče rešen te grozne obsodbe,« si je oddahnil Jasper.

četrtek, 6. avgust

»Na poti do kraljičine palače nas še nihče ni videl,« sem rekel. »Vem. Paziti moramo, da nas tudi naprej ne opazijo,« mi je prišepnil Jasper. Dolgo smo še iskali sledi, šele ko smo se oddaljili od palače, smo spet lahko govorili. Na poti smo se odpravili vsak v svojo smer, da bi našli kakšno novo sled, ki nam bi pomagala razrešiti to uganko. »Ali sta kaj našla?« je zašepetala Billi, ko smo se spet združili. »Zakaj šepetaš?« sem jo vprašal. »Tam so ljudje. Ne smejo nas slišati. No? Kakšen je bil vajin današnji ulov?« je vprašla Sybille. »Jaz nisem našel prav ničesar,« sem razočarano povedal. »Jaz sem našel prav veliko. Čudno, da tega policija včeraj ni opazila. Čisto zadaj za palačo sem našel hodulje,« je zašepetal Jasper. Zdaj smo spoznali, da so odtisi, ki smo jih prejšnjič videli, res odtisi hodulj. »Našel pa sem tudi del volnenih nogavic s pikčastim vzorcem, torej je možno, da je tat hitel in se nabodel na grm, na katerem sem našel to sled, ki nam bo prišla še prav,« je ponosno nadaljeval Jasper.

»Vau, odlično sklepanje in najdba! Jaz pa sem visoko na drevesni veji zagledala kapo, ki sem jo nato s svojim čevljem spravila na tla in jo pobrala. Danes smo se super odrezali, ekipa! A, ne pozabimo! Nič ne vemo, dokler se o tem ne prepričamo. Za danes imamo dovoj. Jutri pa bomo odšli v cirkus. Velja?« je komentirala moja sestra. »Seveda. Komaj čakam, da si ogledam angleške cirkusante,« sem odgovoril.

petek, 7. avgust

Danes me je mama precej zgodaj zbudila. Začel sem tudi verjeti, da nam ne zaupa več toliko, kolikor nam je prej. Ko sem to povedal Billi, je rekla, naj ostanem doma, sicer bo mama začela nekaj sumiti in hitro prišla do ugotovitve, da imamo nekakšno skrivno društvo, seveda pa si ne želimo, da izve za naše raziskovanje. Nikakor pa si nisem želel, da bi me Billi in Jasper pustila doma, sama pa bi se zabavala in odkrivala nove sledi.

Ne. Tega ne bom dopustil. Zato sem naredil takole: Jasperja sem prosil, naj mami pove, da spim, jaz pa sem na posteljo položil bučo, par nogavic in vzglavnike. Nato sem vse skupaj pokril z odejo tako, da so se videle le nogavice, bučo in vzglavnike pa sem položil pod odejo, da bi buča izgledala kot moja glava, vzglavniki pa kot moje telo. Nato sem se hitro in »nevidno« odtihotapil do balkonskih vrat. Takrat sem jih tiho odprl in stekel za Jasperjem in Billi. »Zakaj si se odtihotapil in kaj si naredil, da mama ne ve, da si z nama?« me je začudeno vprašala Billi. »Ni pomembno. Imam vstopnice za cirkuško predstavo,« sem ji povedal. Potem pa me je Billi pogledala s tistim njenim čudnim pogledom. Temu pogledu se preprosto ne moreš upreti. Eno obrv najprej dvigne gor, napne oči in potem bulji vate, dokler ji ne zaupaš. Billi je namreč prav radovedne narave, tako kot jaz. Vendar menim, da je ona še toliko bolj. »Pojdimo že! Ne pozabita, da se cirkuška predstava začne ob dveh!« naju je opomnil Jasper. Takrat smo vsi skupaj stekli in na srečo prišli do cirkusa pravočasno. Vstopnice smo oddali nekemu prijaznemu gospodu. Ko smo vstopili v cirkus, smo si ogledovali stvari in ljudi. Jasper je opazoval, če ima kdo hodulje iz istega ali podobnega materiala, kot jih je na začetku raziskovanja našel za palačo, in če komu manjka delček volnenih nogavic. Billi je opazila, da imajo vsi zaposleni na glavi rdečo kapo, prav takšno je videla na poti na drevesu. Kasneje je spraševala, če jo je kakšen cirkusant izgubil. Meni pa ni preostalo drugega, kot da se malo sprehodim pred začetkom predstave. Do takrat smo imeli še uro časa, zato sem odšel do kraljičine slavne palače. Novica o kraji kraljičine ogrlice se je zadnje dni hitro razširila po mestu. Na poti sem razmišljal, kako naj pridem do slavne angleške kraljice in jo malo povprašam o njenem počutju in če je morda vsaj za hip videla tatu. Stražarji so me po dolgem prepričevanju končno le spustili v kraljičino palačo. Ko so mi odprli velikanska in čudovita vrata, je name skočil kraljičin pes. Mislim, da je bil pasme pembroke corgi, a nisem ravno prepričan. Takrat so me pospremili do vrat kraljičine sobe, nato pa so me tam pustili. Stal sem pred vrati in si še malo ogledoval prostor, kasneje pa sem vstopil. Soba je bila neverjetno lepa. Okna so bila iz kristalnega stekla, krasila pa jih je čudovita zavesa, ki je zaradi vetra rahlo plapolala. Kraljičina postelja je bila na videz neverjetno mehka, kot bi bila narejena iz nežnih in mehkih oblakcev, ki se ti prijetno smehljajo, posteljo pa je prekrivala tanka modro svilena odeja, na videz je tako močno sijala, kot kakšen diamant. Omara pa je bila tako velika, kot bi hotela kraljica vanjo spraviti kakšnega velikana, morda dva ali celo tri. Ko sem gledal to neverjetno veliko in čudovito sobo, mi res ni bilo najboj razumljivo, zakaj je tat ukradel le ogrlico, zakaj ni odnesel še česa drugega, večjega, vrednejšega. Verjetno je tat imel kakšen poseben razlog. Morda je hotel le podtakniti krajo Jasperjevemu očetu, ali kaj podobnega. Seveda pa je možno, da je imel popolnoma drugačne načrte. Morda je vedel, da če bi vzel kakšno veliko in vredno stvar, da bi hitreje opazili. Nekaj časa sem tam stal, nihče me ni opazil. Pozabil pa sem vam omeniti, da je poleg kraljice sedela mlajša gospa. Imela je črne lase in prav tako črno obleko. Bila je suha in visoka ženska. Kraljica jo je klicala: Marija, ljubica ... ali Marjetka moja ... in srček dragi ... pa Marijica, moja rožica ... in tako naprej. »Marija, mi lahko, lepo prosim, podaš piškote, tam zgoraj na polici?«

je rekel znan glas. »Seveda, v hipu vam jih prinesem,« ji je ustrežljivo odgovorila. »Aaaa! Uf, deček zlati, močno si me prestrašil. Kaj pa pravzaprav počneš tu?« me je prijazno vprašala. »Dober dan! Sem Ewald Mittermeier in prišel sem zaradi pomembne naloge. Naši cenjeni kraljici bi zastavil par vprašanj, če smem. Gre za krajo ogrlice. Rad bi izvedel nekaj stvari, z mojima prijateljema smo namreč na zelo dobri poti, da najdemo neznanega tatu,« sem pogumno povedal, čeprav moram priznati, da me je bilo kar malo strah. »No, če je pa tako, pa kar naprej Ewald, lepo prosim,« mi je z nežnim glasom povedala angleška kraljica.

Seveda pa sem se s kraljico pogovarjal angleško. Tako sem tudi dobro utrjeval znanje angleščine. »Hvala. Zelo ste gostoljubni gospa,« sem ji vrnil njeno prijaznost. »Oh! Tako prijaznega mladeniča pa že dolgo nisem videla. Hvala ti!« je z velikim nasmeškom na obrazu povedala kraljica. »No, če vas ne moti, bi kar začel z intervjujem,« sem pripomnil. »Seveda, kar izvoli,« mi je odgovorila. »Dobro. Kot ste rekli, so vam ukradli ogrlico,« sem začel. »Na žalost je tako,« mi je potrdila kraljica.«Mi lahko, prosim, zaupate, kdaj se je to zgodilo, če veste?« sem jo spraševal kot kakšen novinar. »Seveda vem. Bilo je pozno zvečer. Mislim, da okrog desetih. V spanju me je nekaj zbudilo, nekakšen zvok, ki je spominjal na zvok pri padcu. Takrat sem se ustrašila, saj je bilo slišati zelo blizu mojega okna, čeprav so stražarji vedno zunaj do jutranjih ur, potem pa se zamenjajo. Vedno stražijo, razen v času večerje. Takrat vključimo vse kamere, a tokrat niso delovale. Če bi tat želel kamere izključiti, bi bilo to mogoče le v središču palače,« mi je razložila kraljica. »Zanimivo ...« sem se počutil pomembnega. »Bi mi lahko prijazno razložili, kako vam je lahko tat ukradel to posebno ogrlico in zakaj vam je ta tako dragocena,« sem nadaljeval. »Z veseljem. Takrat, ko sem začutila svoj strah, sem nemudoma poklicala Marijo, ki je bila v prostoru poleg moje spalnice, in takoj mi je bilo lažje ...« je rekla kraljica. »Ja, res je. Tudi sama se spomnim, da sem za hip lahko videla tatu, ko je odšel mimo mene iz kraljičinih prostorov. Takrat je bila v sobi popolna tema, le luna je svetila. Tako naju je bilo strah, da sva še tisti hip oddirjali iz sobe vse do varnostnikov in jim povedali, da je nekdo v palači. Začudeni so povedali, da to sploh ni mogoče, saj niso vedeli, da kamere niso delovale. Tat pa je izgledal nekako takole: Imel je črne lase, popolnoma kratko ostrižene, njegov obraz pa je bil podolgovat. Imel je nenavadno dolg nos, ki je bil na videz kar precej špičast. Pa tudi dolge in močne prste je imel, saj je z eno roko zgrabil ogrlico, ki je bila spravljena v stekleni škatllici, kjer kraljica hrani dragocen nakit, da se ob polni luni napolni z novo energijo. To je lahko tat vedel. Zdi se mi, da se je z drugo roko držal okenske police,« je nadaljevala Marija. »Gotovo je tudi odličen plezalec,« je pripomnila kraljica. Med njunim pogovorom pa sem si vse beležil do najmanjše podrobnosti in zbrano poslušal. »Upam, da vam in vašima prijateljema uspe ugotoviti, kdo je odgovoren za ta grozni dogodek. Ta ogrlica mi namreč veliko pomeni, saj se je prenašala iz roda v rod,« je nadaljevala kraljica. »Potrudili se bomo. Zdaj pa grem. Prijatelja me namreč že dolgo in nestrpno čakata. Nasvidenje!« sem se je od njiju poslovil. »Nasvidenje! Lepo bodi!« sta me obe pozdravili. Pri kraljici sem bil precej dolgo,

MELANIE BEZENŠEK, 9. a

zato sem bil prepričan, da sem zamudil celo predstavo. A vseeno ne vem, zakaj sem hitro tekel. Resnično sem bil ponosen, da sem opravil tako zelo pomembno delo. »Kje si bil tako dolgo?« me je zaskrbljeno vprašal Jasper, ko sem prispel do cirkusa. Povedal sem jima celo zgodbo. »Vau, neverjetno Ewald! Sedaj smo že tik pred tem, da izvemo, kdo je tat, ter mu vzamemo ogrlico,« me je pohvalila Billi. »Odlično opravljeno! Torej, prepričani smo, da je tat uporabljal hodulje. Ko je z njihovo pomočjo skozi okno prišel v kraljičino splanico, jih je odvrgel in ta hrup je zaslišala kraljica. Tako je tat ukradel kraljičino biserno ogrlico. Kraljičina pomočnica Marija je povedala, kako približno tat izgleda. Sklepamo, da je cirkusant, saj ima močne roke, lahko pa tudi med predstavo uporablja hodulje. Imamo tudi kapo in delček njegovih volnenih pikčastih nogavic ter dober dokaz, da pojasnimo, da moj oče ni bil udeležen v tatvini,« je ponosno razložil Jasper. »Ja. Dobro smo se odrezali,« nas je pohvalila Billi. »Se strinjam!« sem potrdil.

ponedeljek, 10. avgust

Danes smo s starši sklenili, da vsi obiščemo cirkus. To pa zato, ker nihče od nas treh ni imel dovolj denarja za nakup nove vstopnice. »Res se mi zdi odličen predlog, da obiščemo cirkus,« je menila Mary.

Torej, odšli smo v cirkus, kjer smo videli različne živali. Najprej so pokazali, kako lev skoči skozi obroč, kasneje so bili različni cirkusanti na slonih, na katerih so celo stali, pa na hoduljah, nekateri so hodili po vrvi na grozni višini, nato so bili tu še oskrbovalci krokodilov in seveda opic. »Misliš, da bodo cirkusanti padli z vrvi?« sem potiho vprašal Jasperja. »Ne vem. Izgleda, kot da bodo res,« mi je nazaj prišepnil. Ko je napočil konec predstavitve, smo se dogovorili, da si še malo ogledamo cirkus in cirkusante pobližje. Imeli smo oči na pecljih. Starši so odšli domov, saj naj bi moja mama pripravila kosilo, moj oče, Mary in Jasperjev oče pa naj bi se pogovorili o tatvini. To je bila odlična priložnost, da malo povprašamo zaposlene v cirkusu, če kaj vedo o kraji kraljičine ogrlice. »Dobro, naredimo takole: ti in Ewald povprašata vse oskrbnike živali in tiste, ki ne nastopajo v predstavi, jaz pa bom enako naredila s cirkusanti. Nagovorita jih, povprašajta za krajo ogrlice,« nas je vse zaposlila Billi. Z Jasperjem sva najprej obiskala oskrbovalca slonov. Tam so bili sloni zelo veliki in skoraj vsi z dolgimi belimi okli. Njihov oskrbnik je imel rjave lase. Marija in kraljica sta sicer pri tatu opazili črne lase, ki so se jima lahko zdeli črni zaradi noči, lahko pa je tat nosil lasuljo. Oskrbnik ni popolnoma ustrezal Marijinemu opisu, saj poleg rjavih las ni imel dolgega nosu. »Pozdravljeni. Ste že slišali o kraji kraljičine ogrlice?« je začel Jasper. »Živjo! Prav nič ne vem o tej ogrlici. Veliko pa vem o slonih. Na primer, kako jih dobro dresirati ali pripraviti na cirkuški nastop. Če želita, ju lahko nahranita,« naju je oskrbnik prijazno nagovoril. »Zelo prijazno, hvala. Vendar žal nimava veliko časa. Morda drugič. Nasvidenje!« sem takoj zaključil pogovor, saj sem vedel, da ta oseba ni tat ogrlice. »Velja. Če pa si bosta premislila, vama razkažem cirkus. Adijo!« »Hvala! Nasvidenje!« se je poslovil še Jasper. Nato sva se sprehodila, da bi videla, koga lahko še kaj vprašava. »Hitro si

prekinil pogovor. Zakaj pa?« me je kasneje vprašal Jasper. »Videl sem, da je oskrbnik preveč prijazen, poleg tega pa se ne ujema z opisom tatu,« sem odgovoril. Nato sva zagledala oskrbnika levov. Še njiju sva vprašala, kako redno prehranjujeta leve. Namerno sem ju zamotil, ker sta se mi zdela precej nesramna in zarenčala sta, ko sem ju vprašal o kraji ogrlice. Medtem pa je Jasper odšel v njun kombi in preveril, če sta morda onadva tatova. A nista bila, saj je Jasper preiskal cel kombi in še celo nekaj levjih kletk mu je bilo v napoto, zato jih je dal ven, nato pa se je ena izmed kletk prevrnila. Takrat sta se levja oskrbnika močno razjezila in naju spodila proč. »Si kaj našel?« sem radovedno vprašal Jasperja. »Ne. Prav ničesar. Zdela sta se mi sumljiva, saj večji ustreza Marijinemu opisu,« mi je odgovoril. »Dobro. Pojdiva še do opic in krokodilov. Kaj predlagaš?« sem nadaljeval. »Zabavneje bi bilo, če greva najprej k opicam,« je predlagal Jasper. Seveda sem njegov predlog upoštevaval, ker sem si tudi sam želel ogledati opice. Ko smo bili z družino v dunajskem živalskem vrtu, je namreč ljubek opičji mladiček vzel Billino banano. Poleg tega pa so opice zabavne in nekateri pravijo, da smo se razvili iz te smešne živali, na kar sem pravzaprav ponosen. »Dobro, tako kot nama je ves čas ponavljala Billi, ne smeva pozabiti, da nič ne veva, dokler se o tej stvari ne prepričava, ne govoriva in sva pazljiva na levja oskrbnika, ker sta naju pravzaprav izgnala iz cirkusa,« sem ponovil. Res ne bi želel zamuditi priložnosti, da spet vidim opičjo družino, vendar tokrat pobližje. Na predstavitvi so namreč tri ljubke male opice hodile za svojim skrbnikom, za njimi pa še starejše opice, ki so jih spremljali bobnarji. Nato so kazale svoje spretnosti in podobne stvari. »Dober dan! Bi nam lahko razkazali opičjo družino, lepo prosim?« je vprašal Jasper oskrbnika opic. Videti je bilo, da je Jasper enako navdušen nad opicami, kot sem jaz. »Seveda. Z velikim veseljem. Ali tudi vaju navdušuje ta neverjetna žival, mar ne?« je prijazno odgovoril oskrbnik. »Ja. A tu nisva le zato, da bi se navduševala nad opicami. Želiva izvedeti kaj več o kraji kraljičine ogrlice. Saj ste slišali kaj o tem?« sem mu zaupal. Zdel se mi je namreč odkrit in prijazen človek, videlo se je, da mu je lahko zaupati. »No, seveda sem slišal, a ljudje govorijo vse mogoče. Zakaj pa vaju to sploh zanima?« ju je vprašal oskrbnik. »Nič posebnega!« sva z Jasperjem odgovorila v en glas. Takoj sva ugotovila, da on ni tat, zato sva se še malo zadržala pri opicah, kasneje pa sva odšla h krokodilom. Ko sva se malo oddaljila, sem zopet nadaljeval: »Dobro, sedaj nama je preostal le še oskrbnik krokodilov.« »Ja. Pojdiva, morda naju Billi že nestrpno čaka,« je pripomnil Jasper. Billi namreč vse uredi hitro in natančno. Jaz pa si raje vzamem čas in delo opravim, kot se spodobi, torej natančno. Ko sva prišla do oskrbnika krokodilov, sem najprej mislil, da je prav tako nesramen kot oskrbnik levov. Izgledal je prav strašno. Imel je črne lase, obraz pa je imel popolnoma bled. Imel je tudi velike podočnjake. Ko naju je zagledal, naju je nekoliko zastrašujoče pogledal, nato pa se je Jasper opogumil in ga nagovoril: »Pozdravljeni! Torej ... am ... kako hranite krokodile?« je ne prav z zanimanjem vprašal Jasper. Oskrbnik pa mu ni odgovoril. »Ste že slišali za tatvino kraljičine ogrlice?« sem ga pogumno vprašal. Nato pa je oskrbnik zarenčal in stekel nekam čez polje. »Pojdiva za njim! Sumim, da je prav on odgovoren za krajo ogrlice,« je rekel Jasper. »Ah! Kaj pa vem. Se ti ne zdi malo tvegano? Mislim, kako bi lahko on vzel ogrlico, ko pa je le

trapast oskrbnik krokodilov,« sem malce prestrašeno rekel, saj sem hotel, da Jasper pozabi na to noro idejo. »Čisto ustreza Marijinem opisu! Morava za njim, saj si slišal, kako močno si kraljica želi ogrlice. Pohitiva!« me je Jasper podprl. Nato sva hitela, jaz za Jasperjem in on pred mano. Ker je bila na polju zelo visoka trava, sva počepnila in se naju sploh ni opazilo. Takrat mi je srce močno razbijalo. Kaj če naju bodo odkrili ali naju kam zaklenili, mi je neprestano hodila misel po glavi. »Pohiteti morava. Otroka sta nama tik za petami. Če se do popoldneva ne odpraviva proč, nama bo huda predla,« je rekel prvi glas. Verjetno sploh ni pomislil, a res sva mu bila tik za petami, pa ne le midva, ampak tudi policaji. Drugi glas je nadaljeval: »Na tem polju naju sicer ne bodo prav hitro videli, ker nihče že leta ni zahajal sem. A ko bodo policaji pričeli z iskanjem, naju lahko hitro najdejo. Ker te je kraljica videla, zdaj policaji približno vedo, kako izgleda tat.« »Očitno sploh ni sam!« se je začudil Jasper. »Saj to ti pravim. Pohiti!« je zabičal oskrbnik krokodilov. »Pa saj jaz nisem kriv za to, da so te videli. Jaz sem te le pripeljal do palače. Naslednjič to tatvinsko nalogo opravim jaz, saj kot vidiš, ti nisi prav nadarjen za tatvino. To je že tretjič, ko si takole zamočil,« ga je opomnil drugi glas. »Dobro! Odnehaj. Takoj morava oditi, najprej do cirkusa, da vse pospraviva, potem pa se odpeljeva daleč proč,« je že nestrpno rekel tat. »Prav imaš. Samo še avto bom zaklenil, samo da najdem ...« mu je odgovoril drugi moški glas. »Franci! Pozabljaš, da nimava časa takole postopati. Saj ni treba zaklepati, ko pa oba veva, da nihče že dolga leta ni obiskal tega polja,« ga je prehitel oskrbnik. Nato sta odšla. Z Jasperjem sva bila še skrita, zaradi previdnosti, če bi se tatova vrnila. »To je najina priložnost. Morava jo izkoristiti. Pohitiva. Načrt je tak: ti se prikradeš v vozilo, jaz pa tukaj stražim in ti sporočim, ko bosta prišla. Takrat se bova skrila za tisto veliko grmovje. Ko se bosta zopet vrnila v cirkus, pa se bova odtihotapila do Billi in ji tam zaupala najino pustolovščino. Nato bomo poklicali policijo in vrnili kraljici ogrlico. Sicer moji starši že verjetno vedo, a sedaj imamo tudi dokaz, da moj oče ni bil udeležen pri tatvini,« je povedal Jasper. »Prav imaš! Grem preverit. Ti pa skrbno opazuj, saj bova v veliki godlji, če naju tatova odkrijeta,« sem zaskrbljeno odgovoril. Nato sem hitro odšel v kombi, k sreči ga tatova nista zaklenila. Tam je bilo kar precej krame. Nista bila ravno urejena, ker je njun kombi tudi smrdel. Vse je bilo nametano, zato je bilo težko sploh kaj iskati. Četudi ne bi našel ogrlice, zdaj zagotovo vem, kdo je tat. Jasper je snemal njun pogovor, saj se po tistem, kar sta govorila, lahko zavedamo, da je tat razkrinkan. No, nato sem končno našel, kar sem iskal. Našel sem v stekleni škatlici, čudovito, nepoškodovano kraljičino biserno ogrlico. A ta je bila zaklenjena. Vseeno sem jo pograbil k sebi in Jasperju hotel sporočiti, da se sedaj lahko odpraviva. A Jasperja ni bilo nikjer. Pogledal sem povsod, ko pa sem se ozrl proti vozilu, sem zagledal tista moška, lastnika vozila. Takrat sta naju z Jasperjem potisnila v kombi. »Sem vedel, da mi bosta sledila. Zdaj pa res zakleni. Nočeva večjih težav. Že tako ne vem, kaj bova z otrokoma, ker če ju spustiva, bosta vse povedala, potem pa bova imela še hujše težave,« je pripomnil oskrbnik. »Seveda. Drugače, pa se bova glede otrok že nečesa spomnila. Sedaj nama je bolj pomembno to, da se čim prej odpraviva v Ameriko, kjer naju ne bo več moč ustaviti. Pohiteti morava. Do popoldneva je namreč le še nekaj ur,« je dodal

Franci. »Pa saj to ti ves čas pravim! Pohiti že!« mu je zabičal tat. Medtem sva se z Jasperjem potiho pogovarjala, kako bi nama uspelo priti od tod. Dolgo nisva slišala nobenega glasu, zato sva začela ukrepati. Najprej sva hotela odpreti vrata, kasneje pa sva začela kričati. »Že približno dve uri je od takrat, ko sva bila v cirkusu. Billi sedaj že gotovo skrbi,« sem otožno rekel. »Prav imaš. Zato morava razmišljati, kako bova prišla ven,« je rekel Jasper, potem pa začel tuliti, da ga gotovo nihče ni preslišal, čeprav smo bili tako oddaljeni. Kasneje sem se mu pridružil še jaz in začel vpiti na pomoč. Čez nekaj časa pa je prišla Billi in poskušala odpreti vrata. A ker so bila zaklenjena, ji to ni uspelo. Kasneje je odnehala. Dolgo ni storila ničesar. Potem pa je dobila zamisel, da bi lahko s svojo sponko poskušala odkleniti ključavnico in takrat so se vrata kombija odprla. Hitro sva stekla ven. Jaz v roki s kraljičino biserno ogrlico, Jasper pa s svojim zvočnim posnetkom. »Hvala, ker si naju rešila,« sva rekla skupaj v en glas. »Ni problema! Dobro,« je med tekom potiho govorila Sybille. »Medtem ko sta vidva tukaj zasledovala tatova, sem jaz ugotovila nekaj prav tako zelo pomembnega. Prav noben cirkusant ni bil udeležen pri tatvini. Vse, kar sem izvedela, je naslednje. Ko sem vaju iskala, sem videla voditelja predstave, ki se je z nekom pogovarjal po telefonu. Ko je končal pogovor, sem ga hotela vprašati, če je kje videl vaju. Vendar pa se sploh ni oziral name. Takrat sta prišla dva moška. Takoj pa sem prepoznala oskrbnika krokodilov. Nato sem prisluhnila pogovoru in zaslišala, da je drug moški rekel voditelju cirkusa, da sta poskrbela za fanta in da je predmet na varnem. Potem pa je voditelj še dodal, da se jima bo kasneje pridružil. Takrat sem vaju začela iskati in zaslišala krike ter tako prišla do vaju. Sedaj moramo le obvestiti policijo in starše, nato pa vrnemo kraljici biserno ogrlico. Saj jo še imaš, Ewald?« je rekla Billi. »Ja. Ne bi si odpustil, da bi jo pozabil. Policijo in starše pa moramo o tem čim prej obvestiti, saj bodo tatovi ob popoldnevu zapustili državo,« sem ji odgovoril. »Ja, res je. Nameravajo oditi na dolgo potovanje vse do Amerike. In ko bodo tam, jih ne bomo mogli več ustaviti,« je dodal še Jasper. Ko smo bili pred cirkusom, je Jasper obvestil policijo, Billi pa starše. Nato smo se vsi skupaj zbrali in začeli govoriti: »Ogrlica je bila ukradena okoli desetih zvečer. Da je tat lahko prišel do palače, ga je pripeljal Franci, ki ga boste lahko tudi poslušali na mojem posnetku, ki sem ga posnel, ko sta se nepridiprava pogovarjala na polju. Takrat so bili varnostniki na večerji, zato so vključili vse kamere. Medtem pa se je voditelj cirkusa, vsi udeleženi so bili namreč zaposleni v cirkusu, preoblekel v vojaka, nato pa prišel v osrednji del palače, kjer je kamere izključil in nato odšel,« je začel Jasper. »Tat je imel prosto pot in s hoduljami zlahka prestopil zid, nato pa je hodulje odvrgel. Prav ta nenavaden zvok je povzročil, da je prebudil spečo kraljico. Takrat se je seveda močno držal police, kjer je bila tudi kraljičina soba,« sem jaz nadaljeval. »Potem se je hitro dvignil, vzel ogrlico in stekel iz sobe. V tistem trenutku sta ga videli kraljica in Marija. Nato je skril hodulje zadaj za palačo, kjer smo jih mi opazili in skrbno spravili. Medtem ko je hitel, se je nabodel z nogo na grmiček, na katerem smo tudi opazili sled, ki je to dokazovala. Da nas bi malce zmedel, je visoko na veji drevesa pustil še kapo. Vse, kar je tat tisti hip moral narediti, je le to, da se odpelje s svojima partnerjema,« je zaključila moja sestra Billi. »To smo ugotovili, ko smo iskali

sledi okrog in v cirkusu. Od tam sva sledila dvema tatoma, nato sem jaz posnel pogovor. V njunem kombiju pa sva našla dragoceno biserno ogrlico. Kombi je bil parkiran na zapuščenem polju,« je dodal Jasper. »Prav neverjetno! Najbolj me preseneča, da ste vse odlično raziskali popolnoma sami! Navdušeni smo nad vami!« nas je pohvalil policist. »Res je! Odlično ste se odrezali! Hvala vam za vso vašo pomoč!« se nam je nato zahvalila še policistka. Kasneje so nas še starši pohvalili, medtem pa smo lahko videli, kako so policisti kaznovali tatove. Naše delo je bilo tako skoraj opravljeno. Vse, kar smo morali še narediti, je bilo, da vrnemo ogrlico angleški kraljici. »Neverjetno, otroci. Hvala vam, da ste dobili nazaj mojo ogrlico. A niste le vi mene močno presenetili. Jutri dopoldne pridite vsi v mojo palačo, pripravila bom presenečenje za vas,« se nam je zahvalila presrečna angleška kraljica. Nato smo ji še mi vrnili njeno prijaznost ter se ji zahvalili, kasneje pa odšli.

torek, 11. avgust

Danes smo prišli v palačo kraljice, kjer je svečano celotnemu mestu razglasila: »*Danes je dan, namenjen tem pogumnim otrokom. 11. avgust, dan Skrivne ekipe. Ti otroci so se neverjetno izkazali in mi ogrlico vrnili popolnoma nepoškodovano. Želim, da jih spoštujemo, jih cenimo in jim darujemo najlepši dan. Moj dar je naznaniti celemu svetu spoštovanje do teh otrok.*« Nato je še govorila, a njen govor je bil prav dolg, zato ga ne nameravam pisati.

sobota, 15. avgust

Danes so se moji starši končno odločili, da bomo sedaj živeli v Londonu. Na to odločitev sva z Billi čakala že tri dni. Kako bo, še ne vem. Vsekakor pa vam bom še poročal o svojih dogodivščinah v naslednjem dnevniku.

Ocena besedila:

Izvirni tekst je jezikovno bogat in podkrepljen z razgibano esenco zgodbe, slonečo na brezmejnosti domišljije. Preigravanje scenarijev je zanimivo in bralno. Jezik teče, se ne zatika. Zgodba se rojeva brez napora in napleta ter razpleta organsko, neprisiljeno. Omogoča spontano poglobitev in (po)doživljanje zapisanega. Nič v tem besedilu se ne zdi naključno. Posrečena izbira oblike zapisa časovnih sosledij. Izjemna pripovedovalčeva moč izvira iz spretne uporabe jezikovnih orodij.

Zoja Strmšek, *9. razred*
OŠ Rače, mentorica Sabina Ozmec

ODSEV PRAZNINE

Sivo. Prah. Umazanija. Pajčevina. Mrtvi pajek.
Vse to opazujem na stropu. Prazen, siv strop. V bistvu je čisto navaden strop. Ampak ima svojo vlogo. Jaz pa je nimam. Ko tako sanjarim v sobi, mama plane skozi vrata.
»Ali ne znaš trkati?« ji zabrusim.
»Hotela sem te samo vprašati, kaj boš jedel za večerjo …« previdno reče mama.
»Nič,« ji odgovorim, ne da bi jo pogledal.
Še vedno strmim v strop.
»Kaj če bi se strop porušil,« mi roji po glavi. »Ali bi padel name? Če bi, bi bila mama in oče končno srečna.«
»Si pa zgovoren,« zavzdihne mama.
Moja usta so še vedno zaprta in želim si, da jih nikoli več ne bi odprl.
Mama še kar naprej nekaj blebeta, vzdihuje, gleda naokrog po sobi, se verjetno pritožuje, kako je umazana in temna. Jaz pa sem v svojem svetu in je niti ne poslušam. Na koncu le zmaje z glavo in odide iz sobe.
Končno!
Telefon mi zavibrira.
»Jalen, prideš danes k meni?« opazim zapis na zaslonu. Dolgo ga gledam. Z mislimi sem še vedno pri stropu. Roke se mi začnejo potiti. Počutim se ogabno, saj smrdim.
Gledam v tipkovnico. Črke skačejo naokrog, jaz pa ne morem pritisniti nanje. Roke se mi tako tresejo, da ne morem stisniti na N in E.
Čez nekaj sekund dobim novo sporočilo.
»Vidim, da si zelo navdušen. Ob treh se primajaj k meni. Pa poskrbi, da ne boš izgledal, kot da si vstal od mrtvih.«
Zavzdihnem in se v sebi rahlo nasmiham.
Rignem.
Počasi se moji dve ravni črti premakneta s postelje in postavim se na mlahave, suhljate kosti. Iz omare privlečem pulover in si ga s težavo vlečem nase.
Stojim pred ogledalom. Razmišljam.
»Ali sem spet shujšal ali pa se je pulover raztegnil?«
»Eh, vseeno mi je, kako izgledam.«
V ogledalu vidim suhljato postavo, preklaste noge. Lasje izgledajo, kot da bi vanje vsekala strela. Obraz je mozoljast, žalosten. Opazim podočnjake. Suhe, razpokane ustnice.
Neham se gledati v ogledalo. Najraje bi se zakadil vanj in ga strl na drobne kose, da nikoli več ne bi moral gledati te pošasti, te grozne različice sebe. Začnem globoko dihati.

VAL JERIČ, 7. a

Občutek imam, kot da nosim skalo na dnu svojih pljuč. Skala je težka in vleče navzdol. Primajam se po stopnicah. Mama in oče se ponovno kregata.
»Ali res nimata nič boljšega za početi?« zamrmram.
Oba se za trenutek zdrzneta in me osuplo pogledata. Mama odpre usta, da bi nekaj zajecljala, a si hitro obujem čevlje in izginem iz te depresivne bajte.

Stojim pred njenimi vrati.
Zagleda me skozi okno in mi priteče nasproti.
»Spet izgledaš, kot da nisi spal pet noči,« mi reče.
»Saj nisem,« mi misli rojijo po glavi.
Dotakne se mojega ramena. Hitro odskočim kot prestrašena žival.
»Pusti me,« ji zabrusim.
Zgrabi me za rokav in me odvleče v svojo hišo.
Njena soba je tako svetla, čista in pospravljena. Popolno nasprotje moje.
V sobo prihiti njena mama z vrečami čipsa in prestic. Pomislim, da bi jaz imel tako skrbna starša.
Pred nos mi pomoli vrečo čipsa. Porinem jo stran.
»Pa daj no, saj izgledaš kot okostnjak. Nekaj moraš jesti!« se glasno pritožuje.
»Si že bil pri terapevtu?« me vpraša.
»Ne še,« kratko odgovorim.
»Kaj mi bo terapevt?! Saj nimam nobenih težav s tesnobo. Čisto normalen sem.«
»Čisto normalen,« prepričujem samega sebe.
Sesedem se na posteljo, ki se komaj kaj ugrezne zaradi moje teže.
Poslušam jo, kako mi govori o svojih veselih dogodivščina v šoli, ki je nisem videl že en teden.
Ponovno gledam v strop in razmišljam o steni. Strop je roza, brez prahu in pajčevin. Navaden, a meni zanimiv.
Hodim domov. Ura je devet. Zunaj je temačno, tiho, brez ljudi.
Spet sem sam.
Sprehajam se mimo hiše, ki je razsvetljena. V njej opazim družino, kako gleda televizijo in se smeji.
Oči me zapečejo. Srce mi začne utripati, kot da bi tekel maraton. Začnem se potiti, čeprav je zelo mrzlo. Spet se počutim ogabno. Moj pulover je popolnoma premočen. Čutim, kako mi pot teče po čelu in mi lepi lase.
Na betonu zagledam lužo in vidim svoj odsev. Odsev praznine.
Pogledam na cesto.
»Zakaj sem tako drugačen, zakaj se to dogaja meni?« mi misli skačejo po glavi.
Stopim na cesto.
Rumene luči. Vonj izpušnih plinov. Hrup avtomobila.
Bolečina.
Sam.

Stojim v praznini. V ničemer. Temno je. Oči se mi prilagodijo na temo. Ničesar ni. Sam sem. Tiho je. Popolna tišina.
Miren sem. Všeč mi je.
Ali res hočem tako živeti? Sam, brez volje do življenja?
Brez nje?
Hočem teči, a me noge ne nesejo. Tam stojim.
Praznina.
Čutim paniko. Pogrešam jo. Iščem jo.
Ni je!!!
Ali res hočem biti sam?
Veter me začne potiskati, kot da bi me zgrabil za ramena in me hotel premestiti iz te praznine.
Kot da bi mojo žalost hotel povleči iz mene.
Mrši mi lase.
Je hladen in oster, a tudi domač.
Ali mi nekdo hoče pomagati?

Počasi odprem oči. Najraje bi jih spet zaprl.
»Kaj se je zgodilo? Zakaj me vse tako boli?« se sprašujem.
»Kje je moj strop?« se mi mota po mislih.
Ta strop je bel, brez madežev. Brez pajčevin. Izgleda hladen.
V sobo stopi bela halja in začne nekaj govoriti.
Besede skačejo v moji glavi, a jih ne znam povezati.
Debelo ga gledam. Čutim, da se mi poviša srčni utrip.
Sovražim ljudi!
»Umiri se, no!« me bela halja mirno treplja po ramenu.
Vidim jo, kako stoji med vrati. Vsa bleda in prestrašena me išče.
Ko me zagleda, se ji oči zmehčajo. Rahlo se mi nasmehne.
Le ob njej se počutim varno.
Srce mi zaigra in naredi salto.
Čeprav me boli vsak del telesa, ji vrnem nasmešek.
Popolnoma ignoriram starša, ki stojita ob moji postelji.
Zanimivo, ne gledata se jezno.
Pogledam skozi okno. Zunaj je tema.
Zvezde se svetlikajo na nebu. Polna luna je.
Tudi ona pogleda luno.
Zvezde odsevajo v njenih očeh.
Zakaj je tukaj? Kaj jo je pripeljalo med te hladne stene?
Ji je morda mar zame?

POLINA CRIMOVA, 9. b

Ocena besedila:
Angažirano podana zgodba v staccato ritmu, ki stopnjuje dramatičnost in krepi bralčev apetit. Fabulativni lok je dobro osnovan. Smiselna uporaba premega govora personalizira že tako izraznostno bogato ter deskriptivno besedilo. Presenetljive besedne zveze so dobrodošla nadgradnja in sugerirajo avtonomnega avtorja, veščega uporabe jezika. Pasaže poglobljenih razmišljanj dajejo vsebini dodatno dimenzijo.

DRUGA IZBRANA BESEDILA

po abecednem redu

Žan Arsov, *9. razred*
OŠ Brezovica pri Ljubljani, mentorica Andreja Dobnikar

SANJAM

Sanje so medla luč,
ki sveti v meni.
Skrite so v podzavesti,
le po tihem se slišijo njihovi zveni.
A včasih ta luč se okrepi,
njen zvok glasneje zadoni.
V trenutku se zbistrim
ter se v sanje vživim.
Njive sanjam in gozdove,
najrazličnejše reči.
Včasih miši, včasih sove,
vse se tako resnično zdi.
Jasno vidim vse okoli,
kakor, da prav tam bi stal.
Ne vem, kako je to mogoče,
a prav rad bi to spoznal.
Ali pa se zgodi,
da je vse zamegljeno.
Takrat lahko vidim le sence in obrise,
vse so le temne in svetle lise.
Morda pa nekega dne
vse, kar sanjam, uresniči se.
Vse lepo, vse dobro.
Kdo ve?

KNJIGA

Od zunaj navadno ni zanimiva,
nadvse lahko jo je zgrešiti.
V tišini na knjižni polici prebiva,
kot bi se nalašč hotela skriti.
Včasih pozornost s platnico vzbuja,
ki kot pisan plašč jo prekriva.
Zabavna, skrivnostna, nikomur ni tuja,
nemo nas kliče in k branju poziva.
Vsaka pa v sebi nosi svoj svet,
kjer vse je mogoče, vse sprejemljivo.
Vsak kotiček, deželo, planet
domišljija obišče, preplavi marljivo.
Občasno v ta svet nas docela potegne,
vseskozi nas v njem zadržati uspe.
Spet drugič nas sploh ne pritegne,
takrat se užaljeno vase zapre.

LUKA BOHNEC, 7. a

Nadja Bajde, *9. razred*
OŠ Brežice, mentorica Darinka Ferenčak Agrež

ZAPRTA VRATA

Nikdar ne bom pozabil dneva, ko si me zapustila. Tišina tistega dne je bila nenavadna; ponavadi si doma lahko slišal dihanje v sobi zraven svoje ali korake v zgornjem nadstropju – ali pa celo kakšno vprašanje, mirno izrečeno v tvojo smer.

Ko pa sem se takrat zbudil, je bilo drugače; ti nisi bila že pokonci, vonjave tvojega zajtrka niso napolnjevale cele hiše. Bil sem zaskrbljen in ko so minile mnoge ure, so zaprta vrata tvoje sobe postajala vse bolj in bolj privlačna. Želel sem jih odpreti, kot sem jih neštetokrat odprl leta nazaj. Takrat, ko so bila vrata še kar najina. Ponavadi si sedela na postelji in tvoji nežni prsti so na list pričarali mnoge slike, vredne vsega denarja na tem svetu. Svoje svetle lase si imela spletene v debelo kito, ki sem jo rad prijel v roke ter jo ovil okoli svojih grobih, razpokanih prstov, tako drugačnih od tvojih. V tistem času bi se sklonil ter te nežno poljubil; in ti bi me poljubila nazaj, stisnila bi se k meni in bilo bi mi vseeno, če bi me umazala s svojimi barvami, ki si jih nehote prenesla name.
Morda bi šla pozneje na sprehod. Oboževala si zimo in sneg. Snežinke bi padale na tvojo bledo kožo in svetle lase, tvoje telo bi plesalo po ledenem dežju in tvoj melodičen glas bi z življenjem znova napolnil zapuščen gozd, v katerem sva tako rada pozabila na ostali svet. Vse, kar je bilo takrat pomembno, sva bila midva.
Nato pa se je čez noč vse spremenilo.
Zdaj tista soba ni več najina. Nikdar več me ne zbudiš z nežnim poljubom ali žgečkanjem. Nikdar več ne narediš palačink, nikdar več te ne presenetim s svojim slabo pripravljenim obrokom in nikdar več nimava globokih, pomembnih pogovorov.
Nikdar več se skupaj ne uleževa na kavč in enostavno uživava drug poleg drugega.
Najbolj pa pogrešam najine prepire. Včasih sva začela kričati drug na drugega; a nato sem se ustavil in te objel ter se ti začel opravičevati, kajti nenadoma sem se spomnil svoje obljube, ki sem ti jo dal toliko časa nazaj.
»Nikdar te ne bom prizadel,« sem rekel in verjela si mi.
Verjela si mi. Nato si me poljubila in prepir je bil pozabljen.
Včasih si me prepričala, da skupaj pleševa v ritmu neobstoječe glasbe. Ples sem sovražil, a ne s teboj.
S teboj je bilo vse bolje.
Tistega dne si nisem pripravil hrane, cmok v grlu je bil enostavno prevelik.
Moral bi vedeti, kaj me je čakalo, ko sem končno zbral pogum in s svojimi prsti objel kljuko tvoje sobe – najine sobe.
Moral bi vedeti. Ampak nisem.
Morda sem si le lagal. Tako je bilo lažje; če bi verjel, da se le slabo počutiš ali da si slikala pozno v noč in si le utrujena, bi bilo lažje.
A več časa, kot je minilo, bolj sem vedel, da je nekaj narobe.
Da je nekaj hudo narobe.

GLORIA PLAVŠIĆ, 7. b

Najprej nisem želel odpreti vrat sobe.
Strah me je bilo, kaj bi našel. Kaj če si le spala? Kaj če bi te znova videl, kako mirno ležiš, izgubljena v svojih sanjah? Že davno »sem se prepričal«, da mi ne pomeniš ničesar več.

Tebe sem že zdavnaj prepričal, da si zame le še pozabljen spomin. Moja preteklost.
A nekako sem kljuko le potisnil navzdol.
Vrata so zaškripala, se odprla navznoter in prikazala resnico.
Najprej nisem čutil ničesar. Strmel sem in strmel in strmel in moji možgani niso mogli dojeti tistega, kar sem videl. Nisem želel verjeti, da je to res.
A je bilo.
Zakričal sem in bolečina je napolnila moje telo, hitro in nenadno.
Spomnim se, da sem zaprl vrata in da sem klečal pred najino sobo. Kot da bi lahko tako izbrisal tisto, kar se je zgodilo. Kot da bi lahko to preprečil.
Reševalci so prišli malo pozneje. Ničesar nisem rekel, ko so odstranili vrv, ki je bila ovita okoli vratu ženske, ki sem jo ljubil.
»Mrtva je že nekaj ur,« so mi rekli in jaz sem le strmel.
»Ubila se je danes zjutraj.«
Nisem poslušal. A teh besed se spomnim.
Ne morem jih pozabiti, ne glede na to, kako močno se trudim.

Končno so odšli in me pustili samega.
Tvojega telesa ni bilo več. Tebe ni bilo več.
Vse, kar je ostalo, so tvoje slike. Najine sobe se od takrat skoraj nisem dotaknil.
Mnoga tvoja dela pokrajin in živali še kar stojijo v kotu, postelja je še kar razmetana in posteljnina ima še kar tvoj vonj, ne glede na to, da je minilo toliko let.
Mislim, da sem potreboval ves teden, da sem znova vstopil v najino sobo.
Nisem jokal, nisem mogel. Dotaknil sem se vsake tvoje slike, včasih sem katero prijel v roke in samo strmel vanjo.
Kako sem lahko dopustil, da se je najina povezanost izgubila, kot se izgubi majhen, nepomemben spomin?

Imel sem te rad.
Vsak dan mi vedenje, da tega nisem mogel preprečiti, ukrade dih. Zaradi tega ne morem spati.
Izgubil sem te.
Pustil sem, da me zapustiš.
Ko sem bil le otrok in ko sem te komaj poznal, sem si obljubil, da tega nikdar ne bom dopustil.
Kako hitro se lahko vse spremeni.
Izgubil sem te. Tokrat za večno.
In včasih, včasih, ko je noč še posebej temna in tišina še posebej oglušajoča, slišim tvoj smeh.
Smeh, ki ga ne bom slišal nikdar več.

Mai Colnarič, *9. razred*
OŠ Kidričevo, mentorica Sonja Lenarčič

DALEČ POTUJEŠ MI, MISEL

Hej, ti!
Ja, ti!
Vidiš to zvezdo bleščečo,
enako kot jaz?
Ob njej ti obstane srce
in ti razveseli otožen obraz?

Greva skupaj lovit oblake
v kraje neznane,
kjer še nisva bila,
pojdiva se skupaj smejat
in zvezdam objeme dajat'.

Ti prideš čez morja,
jaz grem čez gore,
ti leve srečuješ,
jaz bele štorklje,
da združiva svoja nasmeha.

Mar pomembno je,
kdo bel je, kdo ni,
mar pomembno je,
kaj jaz imam in kaj imaš ti,
ko pa srce oba enako boli?

Oba si želiva samo,
da toplo imava,
ko je zunaj mrzlo,
ti misliš name, jaz mislim nate,
nad nama pa zvezde se lesketajo.

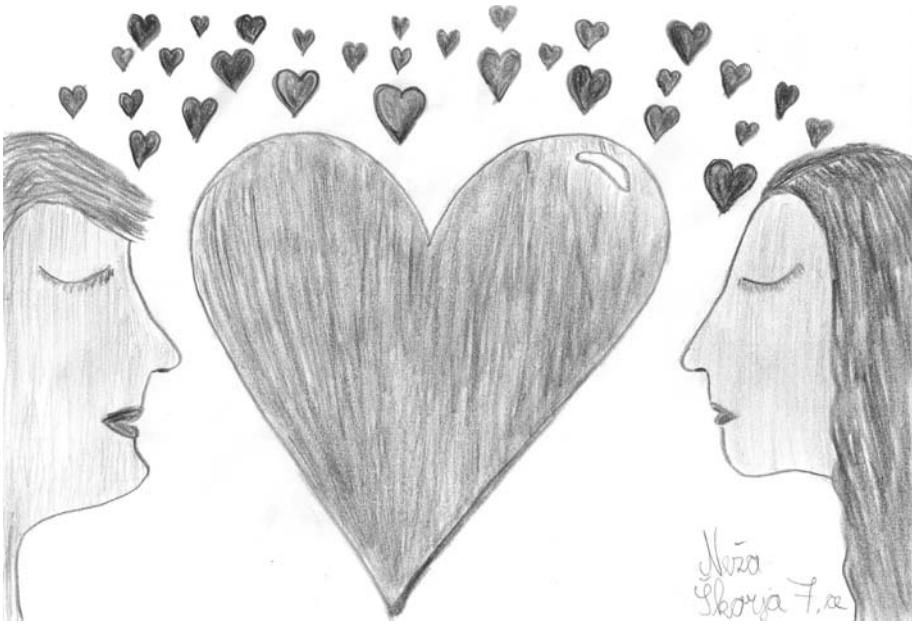

NEŽA ŠKORJA, 7. a

PRIDE DAN

Včasih pride dan,
ko pesmi na papir
želim si zapisati,
misli pa nobene prave
ne morem poiskati.

Pa se pod drevo uležem,
gledam gor v krošnjin cvet,
misli zdaj pa same:
ena, dve, tri in pet
kar začno letet'.

Kaj narava vse premore,
kje ideje svoje te dobi,
ko barve vse premeša,
oblike si izmisli
in me čisto obnori.

Če se misli moje
kmalu spet mi skrijejo,
vem, kje bom jih poiskal.
Tam, kjer je listje pisano,
bom si kar postlal.

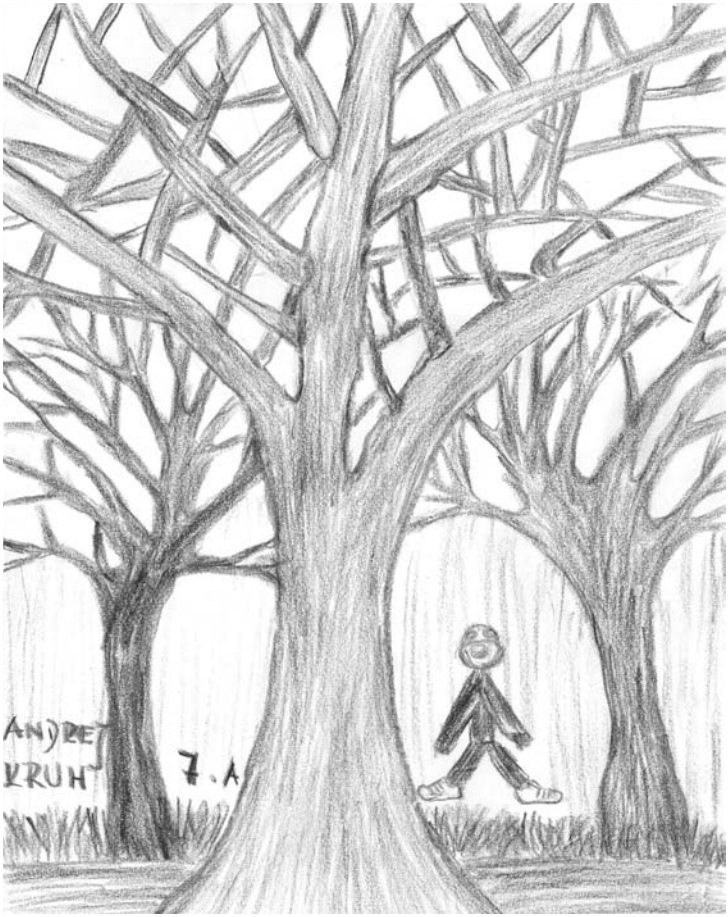

ANDREJ KRUH, 7. a

Meta Gašperlin, *9. razred*
OŠ Šenčur, mentorica Maruša Robida

SPOMINI V MIVKI

»Hej hej!« je iz daljave kričala oseba, ki je prihajala po plitvini na dirjajočem konju.
Ozrl se je po vojski, ki ga je obkrožala. Kriki so bili tako oddaljeni, da se je za njimi obrnilo le nekaj vojakov, ki so se zadrževali na robu plaže, nihče pa jim ni šel naproti. Lawrence je počasi položil puško na tla in se začel oddaljevati od soborcev.
Kmalu se je jahač ustavil ob njem. Presenečeno je ugotovil, da se pod kavbojskim klobukom skriva mlad dekliški obraz.
»M-mislim, da n-ne bi smeli biti tu, gospodična,« je izjecljal.
Dekle je skočilo s konja, si snelo klobuk in pogladilo kot sončeva svetloba zlato kito.
»Kaj ni to Dankirk?« je vprašala z močnim francoskim naglasom.
Lawrence si ni mogel pomagati, da se ne bi nasmejal. Vprašanje je bilo glede na okoliščine popolnoma brezpredmetno.
»Le kje drugje ste pa še videli tisoče britanskih vojakov v vrstah?« jo je podražil, da so ji v hipu pordela lica.
»Sendviče sem vam prinesla.«
Pokazala je na vrečo za konjskim sedlom.
»Materi ste se zasmilili.«
Tako ga je presenetilo, da nekaj časa ni uspel izustiti ničesar. Mislil je, da daleč okrog ne prebiva nihče, ki bi si v tistem času sploh upal zapustiti dom. Resda so Francozi in Britanci oblikovali zavezništvo, a to civilnemu prebivalstvu ni veliko pomenilo.

Končno se mu je povrnil dar govora: »Bolje, da jaz odnesem tovarišem. Ne želite se preveč približati.«
Iztegnil je že roko po vreči, pa ga je hitro krcnila po njej.
»Pa si. Dolgo sem potovala in prav kmalu se ne mislim vračati.«
Konja je začela voditi po plaži navzdol. Res je bila polna presenečenj. Stekel je za njo.
»Če pa je tako, mi menda ne boste zamolčali imena?« jo je povprašal, ko jo je dohitel.
»Josette. Pa vaše? Ni potrebe po vikanju,« je še dodala.
Predstavil se ji je in jo ponovno poskušal prepričati, da bi se vrnila domov. Samo smejala se mu je.
»Čemu bi odšla?« je vprašala, ne da bi pričakovala odgovor.
Prispela sta do prve vrste vojakov, ki so še čakali čudeža, in Lawrence je peščici presrečnih borcev razdelil sendviče. S svojim se je nato odpravil proti Josette, ki je z brado na kolenih sedla v senco drevesa na robu mesta.
»Povej mi, Lawrence,« je začela, »koliko let imaš.«
»Čez en teden bom petindvajset, če dočakam,« je kislo odvrnil in zagrizel v sendvič. Česa boljšega še ni jedel, a verjetno je tako mišljenje v tistem trenutku nepošteno diktirala lakota. Že peti dan so sedeli na sipinah pred mestom Dunkirk in čakali, da bodo prepeljani domov. Nehal je šteti nemške napade, ki so se med tem zgodili. Še vedno se mu je v mislih slikal obraz prijatelja, ki ga je razstrelilo pred dvema dnevoma le nekaj metrov proč od mesta, kjer sta zdaj sedela.

»Kaj pa vi – oprosti, ti?« je vprašal še po njeni starosti.
Če bodo Nemci razstrelili tudi njega, ima do takrat še dovolj časa za pogovor.
Ko mu je Francozinja razkrila, da je pravkar dopolnila šestindvajset let, ga je presenetila. Videti je bila veliko mlajša.
Prav hitro sta se oba razgovorila in večkrat sta uspela drug drugega pripraviti do smeha, kar je glede na situacijo veliko pomenilo. A večinoma je želela, da ji pripoveduje o vojni in o Dunkirku. Potrudil se je in ji čim bolj natančno razložil vse od trenutka, ko se je poklicni vojak pojavil na njegovih vratih, do izstrelka, ki je zgrešil plažo in zadel mesto. Med svojo pripovedjo je opazil nekaj tovarišev, ki so prisedli kak meter stran in poslušali. Čeprav so tudi oni to doživeli, jim je bilo poslušanje nekoga govoriti o tem nekaj čisto novega. Ko je končal, je svoj del pridal še Scott, s katerim sta se spoprijateljila oni dan. V vojsko so ga vpoklicali, kljub temu da mu je bilo šele šestnajst let. »Mati so glasno jokali,« je pripovedoval, »in ves podmladek se jim je pridružil. Mojemu najstarejšemu bratcu je šele deset let in ko naju z očetom ni, so doma v stiski. Oče so bili že na ladji, pa so jo nacisti potopili. Sam bog ve, kaj bo zdaj s kmetijo.«
Tudi Lawrencev oče je bil na tisti ladji in

KLARA KOSABER, 9. a

bila bi tudi onadva s Scottom, če bi se prerinila bolj v sprednje vrste. To se je dogajalo istega dne zjutraj in oba sta se zavedala, kakšno srečo v nesreči imata, da živita vsaj en dan dlje od drugih.

Ko se je spustila noč, je Josette zaspala ob svojem konju, on pa si ni upal. Moral jo bo spraviti stran, če se bodo nemška letala vrnila. Odkar je bila tu, je že kar nekaj ladij pobralo vojake. Francoze so puščali za sabo, le britanski vojski je bilo dovoljeno oditi.
Iz zraka se je nenadoma zaslišalo znano žvižganje in rjovenje motorjev. Napadi v temi so bili najhujši, nisi vedel, kam bo letelo. Začel je kriče opozarjati bližnje tovariše in tresti Josette. Vojaki okoli njega so kričali na vse grlo.
»Skrijte se!«
»Bežite, ljudje božji!«
»Oče naš ...«
»NA TLA!«
S popolnoma budno Josette sta se vrgla tesno ob tla in lahko sta samo upala, da so bombniki zgrešili. A to se ni zgodilo niti v temi. Vedno je bila kakšna žrtev.
Dekle ob njem je sočno zaklelo v francoščini.
»Kaj je narobe?« se ji je zadrl na uho.
»Konj se je odvezal,« je kričala nazaj.
To ni bilo dobro. Zadnje, kar je manjkalo, so bili do smrti pohojeni vojaki. Josette se je pomaknila bližje k njemu in začutil je njene prste okoli svojega zapestja. Bombe kar niso nehale padati. Ko so že mislili, da je konec, je letalo samo naredilo polkrog in se nato vrnilo. Čez kakšne pol ure, kar se je vleklo kot pol meseca, se je ozračje končno umirilo. Nekatere bombe so zanetile plamene, ki so zdaj osvetljevali vedno manjšo vojsko zaveznikov. Ko sta se z Josette dvignila s tal, sta odkrila, da je kakih deset metrov proč pod bombo padel tudi njen konj, in to je povzročilo, da se je še močneje oklenila njegove roke. Obraz pa se ji je naknadno pomračil še, ko sta malo naprej po obali odkrila mrtvega Francoza, ki je bil očitno njen dober prijatelj.

Do tedaj, ko se je zdanilo, so na kupu zbrali večji del padlih vojakov. Josette je tiho pomagala, čeprav od nje tega ni nihče pričakoval. Vmes je s krikom tekla v objem nekomu, ki se je tudi izkazal za njenega prijatelja. Opazovanje tega ga je zelo razžalostilo, saj je vedel, da ni možnosti, da bi Francozi ostali svobodni v svoji državi. Marsikatera ženska tega ne bi mogla prenesti, a Josette se je očitno že davno sprijaznila.

Še dva dni je ostala pri njih. V tem času je izvedel, da živi v vili kakih deset kilometrov izven mesta, da ima dva brata, ki so ju oba odpeljali v taborišče takoj ob kapitulaciji, in da je njen oče že prestar za bitko. Sam ji je razodel resnico o svojem očetu, ki je umrl med evakuacijo, o triletni sestrici Rayni, ki še vedno misli, da je šel oče samo po kruh v trgovino, in o mami, ki se je v času njegovega odhoda zaprla v sobo.

Pripovedovala sta si vse mogoče zgodbice iz svetlejših časov in on ji je celo povedal, kako so vaška dekleta vsakemu fantu na železniški postaji pritisnila ustnice na lica. Ona mu je povedala, da so njene prijateljice počele isto, potem pa jokale še tri dni. Razložila je, kako je njihova učiteljica prihajala k njej domov, ker si je želela govoriti angleško, zato ji gre zdaj tudi tako dobro.

»Josette, žal mi je. Za mrtvega prijatelja in brata v taborišču in vse,« se je nazadnje opogumil.
Žalostno se mu je nasmehnila: »Si lahko predstavljaš, kako je gledati ljudi, s katerimi si odrasel, zdaj pa jih upravlja vojna?«
»Jaz ... lahko si, če verjameš ali ne.«
Lica so ji pordela v temno rožnato barvo.
»Oprosti, včasih pozabim, da smo vsi na istem.«
»Tudi, ko si tu?«
Z rokami je dramatično zaobjel plažo in jo s tem pripravil do smeha.
»Ampak ja, vem. Moj sosed, zelo dobra prijatelja sva bila, se je odločil iti v vojsko poklicno. Čez nekaj tednov smo iz sosednje hiše slišali ušesa parajoče kričanje, pet minut kasneje so šli mimo naše hiše vojaki. Nikoli ga ni bilo nazaj.«
Po tem sta bila nekaj časa tiho.
Nato ga je Josette vprašala nekaj zelo zanimivega: »Si kdaj pomislil, da imava zaradi vojne veliko skupnega? Veliko več. Niti spoznala se ne bi brez te evakuacije.«
»Ali tvoje matere. Tisti sendviči so bili nekaj najboljšega, kar sem kdaj jedel.«
Francozinja se je z eleganco, kakršno premorejo le Francozi, zleknila nazaj in se uprla na komolce.
»Nazaj k veselim temam. Povej mi o Rayni. Res si jo želim spoznati,« je zahtevala.
Lahko bi si delal utvare, da bo še videl Rayno in mamo. Da bo videl sestrico odrasti v svetu, ki se ji ga ne bi bilo potrebno bati. Ni bilo videti, da se bo to kdaj zgodilo. Bili so šele na začetku. In tudi če bi nacisti nenadoma izginili, bi se on vrnil domov, prav tako ona. Bilo bi, kot da se ne poznata. Če bo šel zdaj na ladjo, teh nekaj dni ne bo več. Čez nekaj let se je ne bo niti spomnil. Kar predstavljal si je lahko, kako pozablja njene obrazne poteze, za koliko mora nagniti glavo, da jo lahko gleda v oči. Morda bo pozabil tudi, kako dolge lase je imela.
»Ja. Rayna,« je vseeno začel.
Podrobno ji je opisal zadnja tri leta. Dolgo je trajalo, in ko je končal, je opazil, da je zaspala z glavo na njegovi rami. Imela je prav. Vojna ju je držala skupaj.

Ko je mineval osmi dan čakanja na sipinah, je nadzornik evakuacije začel pozivati, naj se še zadnji Britanci vkrcajo na čolne. Ni želel iti, v vrnitvi domov ni videl več nobenega smisla. Josette ga je nazadnje pregovorila.
»Rayna te potrebuje,« je rekla.
Pokimal je, nato pa jo nežno objel okrog pasu, jo dvignil in zavrtel. V teh nekaj dneh jo je predobro spoznal, da bi zdaj samo odšel. Ko jo je spustil iz objema, je opazil, da ji v morsko modrih očeh poplesavajo spomini na njun kratek skupni čas. Iz žepa na prsih je izvlekel majhno, v usnje vezano knjižico s poškodovano platnico.
»Ne dolgo nazaj me je poskušal upihniti tovariš, kateremu sem rekel nekaj zelo nepremišljenega. Tole mi je rešilo življenje. Hočem, da je tvoje. Za spomin,« ji je pojasnil.
Za tem sta skupaj stopila k Scottu in še poslednjim britanskim vojakom vrsti. V tistem pa je spet priletelo nemško letalo. Josette se je ozrla navzgor in pograbila njegovo roko. Sledil je njenemu pogledu. Bomba je padala kot v počasnem posnetku. V hipu je njun obstoj postal spomin.

Lea Godec, *9. razred*
OŠ Boštanj, mentorica Silva Žveglič

POSLEDNJI NASMEH

Bila sta kot eno,
kot cvet in pestič,
ljubila sta se,
kot veter in ptič.

Prehodila sta svet,
videla ljubezni poštene,
lepše od njune,
bilo ni nobene.

Prav vsak je občutil,
da ta ljubezen je lepa,
iskrena in nežna,
bilo ji ni greha.

Popotnik se vpraša,
le kaj ju je ločilo,
le kaj je bilo,
da se je vse spremenilo.

Odšla je čisto po tiho,
ko je še sladko spal,
zagrnila zavese,
a vonj je ostal.

Vzela je vse,
pustila le strto srce,
on jo bo iskal,
a le Bog ve, kje.

Pot prehodil je zaman,
a čas je zacelil rane,
našel je novo ljubezen,
táko, ki zavedno ostane.

Nekoč prišla je nazaj,
otožen je bil njen pogled,
le popotnik je ujel,
njen poslednji nasmeh.

Gaja Gorup, *8. razred*
OŠ Log Dragomer, mentorica Mirana Likar

GROFOV BOŽIČ

Nekoč je živel mlad, a zagrenjen grof. Sam je prebival v graščini, družbo so mu delali le služabniki, s katerimi pa ni govoril. Sovražil je vsakogar. Praznični dnevi so ga jezili. Veselja ni prenesel.

Ob božiču se je zaprl v graščino in besno gledal vsakega, ki ga je tisti dan prosil za dopust. Edini, ki se mu ni izneveril, je bil njegov kočijaž, ki pa ni imel nikogar, s komer bi preživel božič.

On je bil edini, ki je vedel, zakaj je bil grof vedno slabe volje. Plemičeva nečakinja je oboževala zimo, še posebno drsanje. Nekega božičnega jutra ji je uspelo strica prepričati, da sta šla na veliko jezero, kočijaž pa ju je spremil. Moška sta za trenutek odtavala opazujoč belega volka, ko sta zaslišala krik. Ko sta pritekla nazaj, je punčka pod ledom že zmrznila. Grof si ni nikoli odpustil, da jo je pustil samo.

Vsako leto je od starega prijatelja dobil vabilo na božično večerjo, a se mu nikoli ni odzval. Raje je s kočijažem sedel za dolgo mizo, povečerjala sta in pozno v noč igrala karte.

Ko sta sedela za dolgo mizo, je kočijaž rekel: »Gospodar, vidim, da vas nekaj moti. Bi mi povedali, kaj vas tare?«

Mrki grof je dejal: »Ne vem, kaj ljudje vidijo v božiču. Dan je hladen in kmalu mine, kot vsak.«

Kočijaž je vprašal: »Morda bi vam prijala kratka vožnja ali sprehod?«
Grof je poimal: »Mislim, da bi hodil.«

Kmalu sta hodila po ulicah domačega mesta in grof je videl veliko zelenja in drugih okraskov, ki zanj niso imeli smisla. Srečala sta garjavega psa in starko, ki je prosjačila po ulici. Grofa so taki prizori še bolj vznejevoljili.

Kočijaž je na tihem obžaloval svoj predlog. Grofu pogled na ljudi ni pomagal. Razmišljal je, kam naj ga odpelje, da ga bi vsaj malo razvedril.

Pomislil je, da bo najbolje, če gresta iz mesta, mimo kmetij, čez polja in domov skozi gozd. Tedaj pa se je, kot da bi ga priklical vrag, v kočijažev hrbet zaletel majhen deček. Porinil ga je v plemiča, ki je zletel po tleh.

Grof je skočil in začel mlatiti otroka. Kočijaž ga je ustavljal in nazadnje zvlekel stran.

Ko sta hodila med polji, se je odločil spregovoriti. »Ste kdaj pomislili, da bi bili vsaj za božič manj zlovoljni?« Ko so se njune oči srečale, ga je zmrazilo. Takoj je obžaloval, da je odprl usta. Bal se je, da bo ob službo.

»Mogoče imaš prav ...« je zamrmral grof. V gozdu so dišale so smreke.

Takrat pa ... Zagledala sta volčjega mladiča, belega, ujetega v past. Grof bi šel mimo, če ne bi zatulil. Gledal ga je z upanjem.

Grof pa ... Brcnil ga je. Volčič je zastokal od bolečine, nato pa divje zarenčal. Nenaden sij je šinil od njega. Česa podobnega ne grof ne kočijaž še nista videla. Pred njima je nenadoma stal čudovit temnolas mladenič.
Zgrabil je grofa in ga zagnal v najbližje drevo. Plemič se je sesedel. Mladenič je šel nadenj, mednju je skočil kočijaž. Temnolasec ga je surovo odrinil. Od nekod se je v njegovih rokah znašla palica, na katero je bilo pritrjeno ostro rezilo. Divje jo je vrtel.

»Poškodoval si mojega brata,« je rekel z renčečim glasom.

Kočijaž je zakričal: »Stoj! Ne ranite ga, prosim. Vem, da ni prijeten človek, a je žalosten človek. Dajte mu še eno priložnost.«

Rezilo je gluho švigalo nad grofovo glavo.

ADRIAN SLEKOVEC, 7. b

Tedaj so zaslišali droben glasek. Majhen deček se je pojavil od neznano kje. Imel je razklano spodnjo ustnico in podplut obraz. Ko ga je grof zagledal, mu je postalo žal, da ga je prej tepel.

Deček je nekaj zažlobudral v nežnem jeziku, ki ga ne grof ne kočijaž nista poznala. Mladenič mu je v istem jeziku odgovarjal.

»Žal mi je,« je dejal grof s tresočim glasom. Fantek ni rekel nič, le snel si je šal in ga nežno ovil okoli plemičevega vratu. Nato se je obrnil k mladeniču in spet nekaj rekel.

Mladenič je pokimal in pogledal grofa. »Odpuščeno ti je,« je rekel s prefinjenim, globokim glasom. Deček se je nasmehnil in kočijaža pocukal za rokav.

Pokazal je na moževo srce in zatem na grofa ter še nekaj rekel.

Te besede so zvabile mladeničev nasmeh. Prevedel je: »Pravi, da se mu zdiš zelo poseben in da imaš pomirjujoč glas. Pokažeš temu svojemu grofu, da ni sam na svetu. Menda ima nekdo za vaju prihranjen sedež pri božični mizi. Menda je dober človek, zvest prijatelj in odličen gostitelj.«

Potem sta mladenič in otrok izginila. Šele zdaj se je grof spomnil, kako zelo je bil otrok podoben njegovi nečakinji. V daljavi ju je videl. Mladenič je otroka nosil globlje v gozd. Fantkov obraz je bil spet nepoškodovan. Naslonil je glavo na ramo mladega moža, pomahal, zdelo se je, da bo zdaj zdaj zaspal …

Dekličine poteze so v grofovo srce priklicale srečo. Ne, ne bi ji bilo všeč, če bi bil za božič žalosten. Na to bi moral pomisliti že leta nazaj.

Hodila sta v tišini. »Naj grem?« je vprašal grof. »Na večerjo? Mislim, da bi bila to čudovita izkušnja.«

Pogledala sta se in objela.

Tisti večer je bil za grofa eden najlepših. S kočijažem sta pripravila prtljago in se odpravila. Gostitelji so ju bili zelo veseli, s svojim prihodom sta spremenila večer v še slovesnejšega.

Obiskala sta jih tudi naslednji božič. Vsako leto sta se grof in kočijaž dan pred božičem odpeljala h grofovemu prijatelju. Včasih so ljudje grofu obisk vrnili. Vsako leto jih je bilo več.

Nekega božičnega jutra je grof našel voščilnico, na kateri je s čudovitimi, a nerazumljivimi nekaj znaki pisalo … Nihče ni vedel kaj. Grof in kočijaž pa sta razumela, prepričana, da imajo tudi skrivnostni pošiljatelji lepe noči …

Filip Gračner, *9. razred*
OŠ Miklavž na Dravskem polju, mentorica dr. Ana Koritnik

RAZVALINA

Stal je pri ograji mostu, pijan. V roki je imel prazno steklenico vina. Jokal je. Bil je brez družine, prijateljev, službe in denarja. Rekel si je: »Ko prepreššttejemm do trrri, bbbom skkočil doll. Jaaa, to booom sttorril!« Samomor je poskušal narediti že nekajkrat, a nikoli ni zbral dovolj poguma. Ime mu je bilo Bojan. Ljudje so mu pravili kar Razvalina, saj je bil vedno pijan. Nihče pa pravzaprav ni vedel, zakaj je postal alkoholik.

Tokrat je bil Bojan glede samomora resen. Pričel je šteti: »Ennnna, dvvvvaaa, trr...« »Hej!« ga je prekinil neki fant. Bil je črnolas, visok in ves pegast po obrazu. Ime mu je bilo Simon. Nadaljeval pa: »Kaj pa počnete, gospod?« Seveda je vedel, kaj počne, a ga je hotel nekako zamotiti. Razvalina ni želel umreti pred mladim fantom. Odvrnil je: »Niič, niič. Le razgledujem se, fant.« »Stopite dol,« je Simon velel Razvalini.

»Prrrav,« se je Razvalina strinjal. Črnolasec je videl, da je gospod premražen, zato ga je povabil na kavo v bližnjo kavarno. Razvalina je le s težavo hodil, a je ob pomoči Simona le pritacal do cilja. Oba sta pila kapučino. Nato je Simon spregovoril: »Čemu ste začeli piti?« »Veš, fant, moje življenje ni bilo ravno z rožicami postlano. Ko sem bil star deset let, je moja mati umrla za ošpicami. Zelo sem jo imel rad. Očeta je materina smrt tako prizadela, da se je obesil. Ostal sem sam ...« Oči so se mu vidno solzile in težko se je zadrževal, da ni zajokal. Nadaljeval je: »Ko sem bil star dvajset let, sem spoznal Marijo. Poročila sva se, rodil se nama je Josip, bila sva srečna. Nekega dne pa ... Tovarnjakarr je prepeljaaal rdeččo in se zaletel v ženo in siina. Umrlaa staa na krrrrraju nesre ...« Ni več mogel zadrževati solz, bolečine. Kar na lepem je padel vznak. Simon je zavpil: »Pokličite rešilca, takoj!« Natakarica je brž poklicala 112. Reševalci so pridrveli v nekaj več kot treh minutah in ga odpeljali v bolnišnico. Simon se ni smel peljati z njimi, zato je natakarico poprosil, ali bi ga lahko »potegnila« do bolnišnice ona. Bila je dobra duša in ni oklevala.

Zdravniki Simonu niso dovolili, da bi obiskal Bojana, ker je le-ta bil na opazovanju. Tam bo ostal še nekaj dni, so dejali. Njegovo stanje je bilo stabilno. Minili so trije dnevi in Simon je novega znanca lahko obiskal. Z Razvalino sta se dolgo pogovarjala. Povedal mu je še veliko več o sebi. Tudi to, da je po lastni krivdi izgubil vse prijatelje, službo ter da se prebija iz meseca v mesec s »socialko« in da tudi zdravje ni v redu. »Kar pa morda niti ni tako slabo, ker me ta svet ne potrebuje več,« je še brezciljno dodal.

»Ne govori neumnosti, Razva..., Bojan. Jaz želim biti tvoj prijatelj in nihče ne želi, da bi umrl. Spravi se k sebi! Jutri te pospremim na zdravljenje in nikoli več te nočem videti s steklenico v roki!« »Toda zame je prepozno,« je odmaknjeno odvrnil Bojan.

»Nič toda. Greš!«
Bojan je naposled le ubogal svojega novega in edinega prijatelja ter odšel na zdravljenje. Zdravil se je nekaj manj kot tri mesece. Simon ga je obiskal, če je le mogel. Med njima se je spletlo veliko prijateljstvo. Črnolasec je Bojanu, zdaj ne več Razvalini, pomagal pri okrevanju, Bojan pa mu je pripovedoval svoje življenjske zgodbe.

Napočil je dan, ko so Bojana odpustili. Prijatelja sta veselo odšla v kavarno, kjer sta s sokom proslavila uspešno okrevanje. Simon je zelo oboževal glasbeno skupino Siddharta. Bojan med zdravljenjem denarja ni zapravljal, zato je prihranil dovolj za koncertne karte, s katerimi se je mlademu prijatelju želel zahvaliti. Vstopnice je kupil in o njih povedal Simonu. Ta je bil neizmerno vesel. Dogovorila sta se in tudi Simonovi starši so se strinjali. Na večer koncerta je Bojan ob dogovorjenem času prišel po Simona s taksijem. Na koncertu sta zelo uživala. Plesala sta in pela. Čez čas sta postala žejna. Stregli so le vodo in pivo. Bojan je rekel: »Saj ne bom pijan od enega kozarca.« »Kaj pa govoriš?!« mu je jezno odvrnil fant. »Veš, da ne smeš piti. To so ti zdravniki strogo zabičali!« »Vem, ampak ...« »Nehaj! Ne boš pil piva in konec!« »Prav, prav imaš.« Oba sta si naročila po pol litra vode in jo hitro popila.

Pivo pa ozdravljenemu alkoholiku še vedno ni dalo miru. Pod pretvezo, da mora na stranišče, se je odtihotapil do šanka in ga naročil. Steklenico je že prislonil k ustnicam in skoraj je že začutil okus piva, ko se je spomnil, kako zelo se je Simon potrudil zanj. Rešil mu je življenje in celo postal njegov prijatelj. Če bi začel piti, bi ga zelo grdo izdal. Pred očmi so se mu zvrstili dogodki, ki sta jih preživela skupaj. Morda zato, ker že tako dolgo ni pil, morda pa tudi zato, ker ga je pekla vest. Sprejel je pravo odločitev. Steklenico je hitro položil nazaj na pult. Vstal je in že hotel oditi, ko je natakarica za njim zavpila: »Gospod, pozabili ste na pivo!« »Nisem, nikoli več ga ne želim videti.«

Bojan se je vrnil k Simonu, pri čemer je bil zelo dobre volje. Simon je sklepal, da je spet začel piti. Bojan se je neuspešno branil. Fant mu je verjel šele, ko mu je prijatelj dahnil v obraz in v dahu ni bilo moč vonjati alkohola. Simon se je opravičil, da ga je po krivem obsojal. Pobotala sta se in presodila, da je čas, da se odpravita domov.

Sedla sta v taksi. Med vožnjo sta vneto razpravljala o koncertu in dogodkih, ki sta jih doživela ta večer. Taksista je pritegnil njun pogovor. Postal je nepozoren in prehitro zapeljal v ovinek na poledenelem delu cestišča ...

Ana Kolbezen, *9. razred*
OŠ Vinica, mentorica Mateja Medvešek Rjavec

NELETO

(gazela)

Če se ozrem nazaj, vidim le tebe,
če je oktober ali maj, vidim le tebe,
tudi ko sem pozno budna,
ali pa se zgodaj zbudim, vidim le tebe.
Včasih se zdim sama sebi čudna,
a se ne oziram, saj vidim le tebe.
ko pozorno opazujem naravo,
se oziram, saj vidim le tebe.
Letošnje leto bom poimenovala neleto.
Zakaj?
Ker kamorkoli se ozrem, vidim le tebe,
a tebe ni ob meni.

UJETA

Počutim se povsem samo,
ujeta v drobceno sobo.
Ujeta s srcem in mislimi,
v temno in mračno tegobo.
Razmišljam ...
Razmišljam, kako je bilo,
ko smo brezskrbno podali si roko,
ko smo potovali na vse konce in kraje ...
Zdaj potujemo le v svojih mislih,
v mojih mislih vlada pravi raj -
brez mask in razkužila.
S srčnimi in iskrenimi poljubi!
Upam, da se bo ta želja izpolnila ...
Upam, da se vsem izpolnijo podobne misli.
Skupaj smo močnejši.

Lara Lipovšek, *9. razred*
OŠ Lava Celje,
mentorica Tanja Koželnik

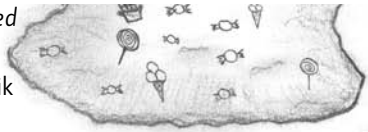

DALEČ POTUJEJO MISLI IN OBLAKI

Si predstavljaš potovanje,
ki odnese te v sanje,
kjer na svetu ni več mej,
Pojdeš z mano, daj, povej!

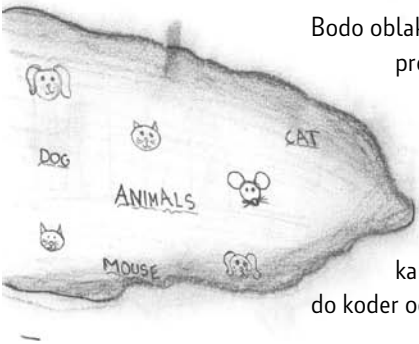

Bodo oblaki naju nesli,
preko širnega sveta,
tja do skritega nam kraja,
ki sovraštva ne pozna?

Tam te sanje niso sanje,
so od vseh nas potovanje,
kamor vsakdo lahko gre,
do koder odnese ga srce.

Si predstavljaš potovanje,
ki odnese te v sanje?
Zdaj prišla sva, daj, poglej!
Tukaj sva, kjer ni več mej.

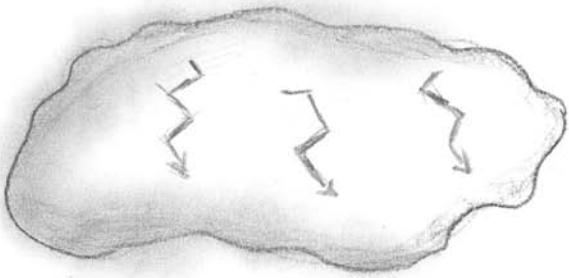

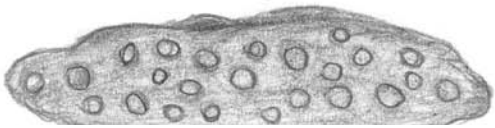

TIA RŽEN, 7. a

Vesna Markič, *9. razred*
OŠ Brezovica pri Ljubljani, mentorica Andreja Dobnikar

BEŽOČE MISLI

Včasih zgodi se,
da misli zaplavajo daleč v nebo,
visoko nad tlemi se dvignejo
noge in celo telo ...

Nato se uležejo v posteljo zlato,
pustijo, da oblaki jih nežno nesó ...
Tja daleč, visoko, globoko, široko
v modro svobodno nebo.

Ura tiktaka, a misli bežijo vse višje,
stran od sveta,
nežno in tiho dotaknejo se,
visokih sneženih gora.

Bežijo te misli kot mali oblaki,
Ja, daleč na sončni zahod,
vse je mirno, spokojno in lépo
dokler ne zdrami jih krute resnice krohot.

LINA KAČIČNIK, 8. a

VINCENTU VAN GOGHU

Na nebu posebna zvezdica sveti,
Vincent Van Gogh prav na njej sedi,
gleda z neba na nas in se čudi,
v solzah se svojih modrih zgubi.

Saj Vincent, ta zvezdica zlata,
ve, da na svetu težko je,
če si narobe razumljen, odrinjen,
če si drugačen hudo je ...

Svet je naslikal v barvah rumenih,
ki vedno zakrijejo črno temo,
z modro pa, temno posul je,
zvezdnato krasno nebo.

Ker bil je osamljen, nesrečen,
se samost sprevrgla je v norost,
zaradi želje, da bi bil ljubljen,
srce se stopilo je v bridkost.

Tako pač bilo je
in slike njegove so spale v zaklenjeni sobi,
saj ker drugačen in krhek je bil,
podlegel človeški je zlobi.

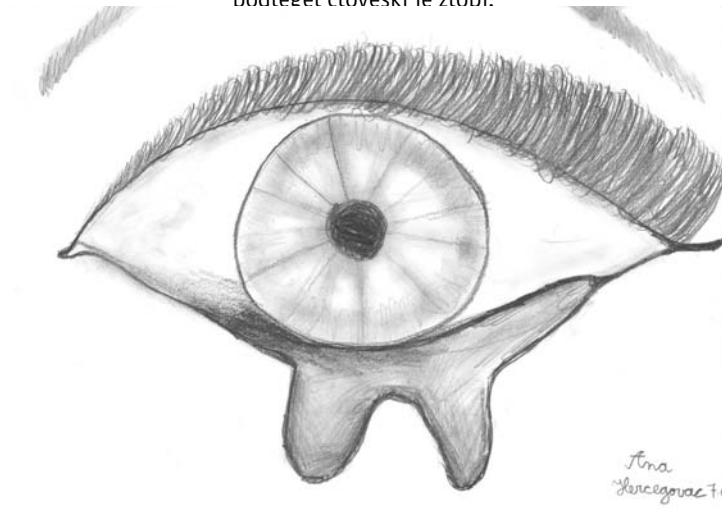

ANA HERCEGOVAC, 7. a

Miha Meserko, *9. razred*
OŠ Valentina Vodnika Ljubljana, mentorica Tatjana Furjan

NA PREMICI RAZVOJA

Na samem začetku obstoja človeštva so ljudje delali le toliko, da so potešili lakoto. Lovili so plen in ga imeli samo zase. Kmalu plena ni bilo dovolj, ampak ne zato, ker se je zmanjšal, temveč zato, ker je bilo ljudi vse več. Prisiljeni so bili najti drug način, da preživijo. Začeli so pridelovati hrano. Začetek kmetovanja je bila rešitev iz te prve krize. Malo drugačne krize, kakršne poznamo danes. Recimo krize v gospodarstvu leta 2008 in drugih pred tem ali današnje covid-19 krize, s katero se borimo še zdaj.

S kmetovanjem so nastajali presežki hrane in kasneje tudi presežki oblačil in drugih stvari. Nekateri so to izkoristili in tako postali pomembnejši od drugih. Oni so razpolagali s hrano in potrebščinami. Tudi z orožjem, ki je kasneje vodilo v vojne. V tej smeri so nastajale nove krize. Tiste družbe »večvrednih« so se začele razvijati in zasegati polja za kmetovanje, kasneje celo države. Kmetovanje in tudi izumi novih orodij so bili velikanski napredek za človeštvo. Razvoj kmetovanja je bil nujen. Tako je očitno hotela narava. Če se ne bi razvilo kmetovanje, ljudi ne bi bilo več. Zanimivo, kako hitro se je zgodil preobrat. Kmetje so bili najprej srečni, saj jim je kmetovanje zelo olajšalo življenja in kar naenkrat so spet komaj preživeli iz dneva v dan. Ampak tokrat z drugim razlogom. Že osnovnošolsko znanje zgodovine in etike nas pouči o dajatvah in o tem, kako so si vladarji prisvojili njihovo zemljo.

Dolgo za tem je sledil še en ogromen napredek. Začela se je razvijati industrija. Za razliko od prvega napredka pa zanjo ni bila kriva narava. Na industrializacijo je močno vplival razvoj parnih strojev. Prinesli so cestna vozila, plovila, parne lokomotive, parne turbine, ki so veliko bolj učinkovite od batov tistega časa. To je bil izum, ki je največ pripomogel k trgovanju med tudi tistimi najbolj oddaljenimi državami. Ljudje so tako lahko vzpostavili povezave tudi do drugih kontinentov in začeli trgovati tudi z njimi, ne več le znotraj kontinentov. Poleg tistih na oblasti so obogateli tudi mnogi drugi, s tem, ko so bili vključeni v trgovanje na nove, daljše razdalje. Če je bil v eni državi izdelek manj vreden, se je ta preprosto prodal drugje. Tam so bili ti izdelki manj pogosti ali bolj potrebni, tako tudi dražji.

Mimogrede, sramotno je, kako je poleg trgovanja z izdelki prešlo celo na trgovanje s sužnji! Tudi oni so tako pripomogli k dodatni razširitvi trgovanja, ko so delali za gospodarje. Oni so prinesli še celo večji dobiček, kakor ga danes delavci, saj jih seveda ni bilo treba plačati, ampak le skromno preživeti.

Parni stroji, mehanične statve in še več. To so bile stvari, ki so končno privedle do nastanka tovarn. To je bil ogromen skok na trgu. Pravilni stavek bi bil, da je trg ponorel. Razlika je bila ogromna v zelo kratkem času. Izdelki so se množili. Kasneje nam to odpre novo temo – krizo leta 1929.

Zlomila se je Newyorška borza in tako se je ta kriza, imenovana tudi črni torek, začela. Poleg tega, da je bila to svetovna gospodarska kriza in nam že ime pove, da je to nekaj groznega, je ta na oblast pomagala Adolfu Hitlerju, ki nas je potem, kot vemo, pripeljal v drugo svetovno vojno in s tem hitro do nove, zelo krute krize. Ta vojna je bila najobsežnejši oboroženi spopad. Pa ne le to. To je bila najhujša recesija do zdaj. Ne moremo je primerjati z gospodarsko iz leta 1929. Že v osnovi se razlikujeta, čeprav sta med seboj povezani. Druga svetovna vojna je bila s strani Hitlerja načrtovana. Sreča je bila, da je imela Amerika v tistem času na oblasti zelo sposobnega predsednika Franklina Roosevelta, ki je uspešno kljuboval krizi. Človeka, ki je zaradi svoje nadarjenosti odslužil največ mandatov v zgodovini Amerike. Do konca je odslužil tri mandate in začel četrtega. Tega ni uspel dokončati zaradi smrti. Vojna nas ponovno pripelje do trgovanja. Tokrat bolj krutega, kakor do zdaj. Trgovanja z orožjem. Že v prvi svetovni vojni je to orožje prešlo na novo raven (bojni strupi, letala, ipd.).

Zelo dobro poznamo še eno krizo. Ne le zato, ker je bila globalna in huda, ampak ker se ni zgodila prav dolgo nazaj. Bilo je leto 2008. Razlogov za začetek krize je preveč za tale spis. Vemo, da smo ljudje pohlepni in to se nam vedno vrne. Tako kot pri tej krizi. Ko se je ta dovolj razširila, se ji ni bilo več mogoče izogniti.

Zadnja kriza, ki se je zgodila po svetu, pa je seveda koronavirus. Že dolgo se soočamo z njo, in kot kaže, je še ne bo tako hitro konec. Tudi takrat, ko virusa ne bo več med nami. Posledice se bodo čutile še dolgo. Po vsaki krizi se. Vemo, koliko let je trajalo, da so se stvari po drugi svetovni vojni umirile. Vsaka kriza nosi dolgotrajne posledice. Tudi posledice krize v letu 2008 lahko občutimo še danes. Krizam se nikoli ne bo dalo popolnoma izogniti. Sploh ne na trgu. Trg je tako nepredvidljiv, da z lahkoto pripelje do težav. V preteklosti smo že spoznali formule, ki naj bi predvidevale razmere na trgu. Spoznali smo že matematično formulo, ki je sprva delovala. Izumitelja sta zanjo prejela celo Nobelovo nagrado, vendar se je izkazalo, da prehitro. Ta formula nas je izdala prav v začetku krize leta 2008. Vse to nas je naučilo, kako nepredvidljiv je trg in da se razmer na trgu ne da napovedati. Ljudje na trg reagirajo različno in tega se ne da predvideti.

Vemo, da se iz napak učimo. Iz vsake krize smo se že nekaj odnesli. Čeprav se jim ne da izogniti, si lahko zadeve že prej in med krizo olajšamo. Če bomo ljudje sodelovali, nam bo veliko lažje. Tudi v današnji situaciji moramo stopiti skupaj (ampak ne bližje od dveh metrov).

V prihodnosti nas čaka še veliko kriz in napredka. Ravno zato, ker se svet razvija vse hitreje, ga je težje razumeti. Težje je predvideti krize. Kljub temu da naj nam bi napredek življenje olajšal, nam ga tudi otežuje. Vseh teh napačnih odločitev in težav se za nazaj ne da popraviti. Potrudimo pa se, da bo z odgovornim obnašanjem vsakega posameznika in družbe vsaj v prihodnosti tega čim manj.

Anja Petek, *9. razred*
OŠ Rače, mentorica Sabina Ozmec

TEBI

Vonj jutra in svežih rjuh.
Žarki svetlobe ti zaplešejo po vekah.
Stik stopal segreva najina trupa,
takrat pomislim,
imava še kanček upa.

Izgubim prste v tvojih laseh,
linije štejem na tvojih dlaneh.
Tvoj utrip srca zveni kakor val,
v katerem boš z mano zaspal.

Ko se najina pogleda ujameta,
in se mi nasmehneš s kotičkom ust,
in ti zlata kodra na čelu pristaneta,
vem, da ob tebi dan ne bo pust.

Pramen si za uho zatakneš
in se smeje obrneš vstran,
takrat se mojega srca dotakneš,
polepšaš mi vsak dan.

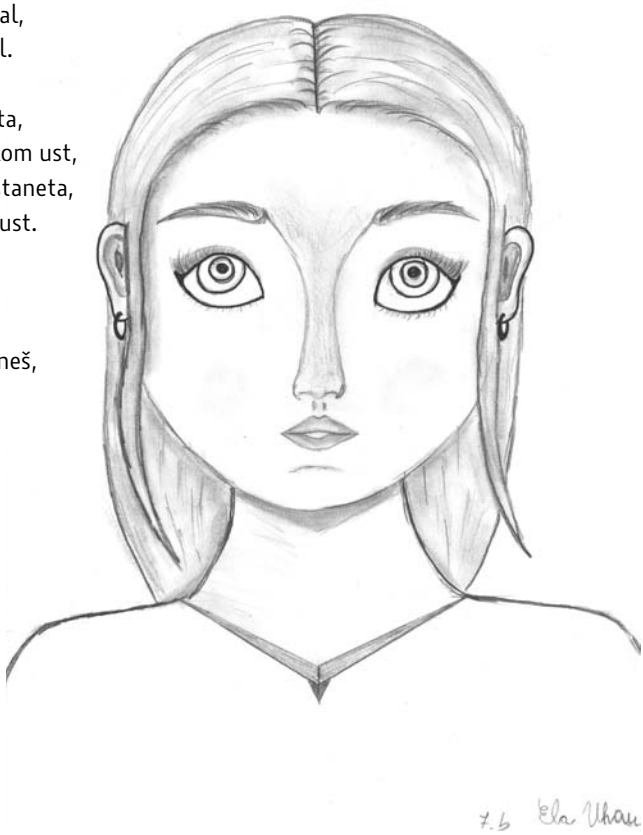

ELA UHAN, 7. a

SPOMINI

Ni mi žal,
da so spomini takšni, kot so,
veseli, igrivi in tisti neprecenljivi.

Ni mi žal,
niti za tiste spomine,
ki so kot britev v moje srce.

Ni mi žal,
da sem pisala tudi tiste,
ki se jih ne sme.

Prav nič ne bi spremenila
usodi krila bi spet pustila,
vse sem po občutku počela,
odločitve sama sprejela.

DANAYA SAMBA, 7. b

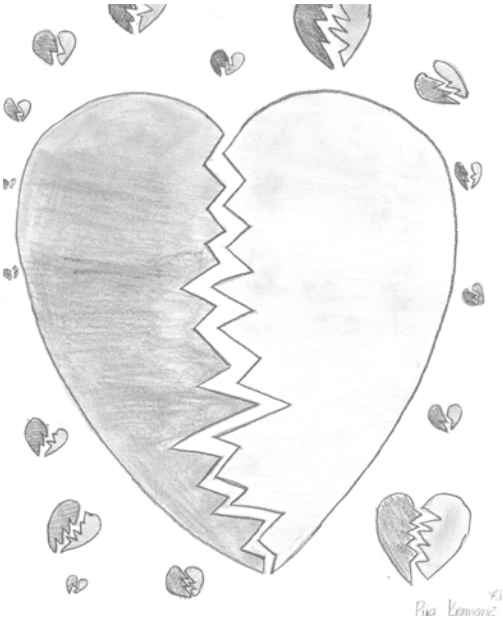

PIJA KRAMARIČ, 7. b

Nihče ni kriv,
da se sprašujem v obupu,
le zakaj mi potrebno je bilo
slabe spomine tipkati v telo.

Danes vem,
da vse to potrebujem,
slabo in lepo,
da z življenjem se lahko rokujem.

Jon Oskar Vodeb, *8. razred*
OŠ Frana Roša, Celje, mentorica Blanka Skočir

(BREZ)MEJNI

Človek! Telesno tako omejen, da zmore brez kisika živeti le 10 minut, brez vode le 7 dni, brez hrane tudi do 60 dni, brez ljubezni … (Ni pravega podatka.) … In v tem krhkem telesu je nekaj tako veličastnega, neuničljivega, neumrljivega, brezmejnega, a hkrati tako nevidnega, neotipljivega, neizmerljivega, tako skrivnostnega, da je že boleče. Ljudje smo to brezmejno, skrivnostno v nas različno poimenovali: podzavest, Bog, Buda, Alah, narava, stvarnik …

Del tega brezmejnega je tudi misel. Kje in kako nastane misel? Od kod pride in kam gre? Imam misel ali ima misel mene?

In ta krasen človek, telesno in fizično omejen, duhovno pa brezmejen, je postavljen v to čudovito naravo, ki jo je uničil in zlorabil do konca. V kaj vse so zavozili naš edinstven in prekrasen svet, ki bi lahko imel tudi pečat človeškosti. Ima pa vse prevečkrat in premočno pečat stiske, trpljenja, bolečine, osamljenosti …

Zakaj odrasli zamenjate sočutje za sebičost, empatijo za brezsrčnost, radodarnost za pohlep … Še huje pa je, ker v to vpeljujete in učite celo otroke!

V teh prazničnih dneh smo doma igrali številne družabne igre. So pa te igre lahko tekmovalne in izključevalne in pri teh smo se (vsaj otroci) vedno sprli in se jezili drug na drugega. So pa tudi igre sodelovanja in dopolnjevanja. Te so združile celo družino v prijetno druženje in občutek pripadnosti, nas povezale in umirile.

Zakaj toliko ločevanja, toliko nemira, toliko jeze in škodoželjnosti v ljudeh današnje družbe? Zakaj so konflikti razlog za razdor, namesto da bi bili razlog za premagovanje nasprotij?

Mislim, da bi odgovor za to lahko bila uničujoča tekmovalnost, v katero smo pahnjeni kot otroci. Že z igrami odrasli spodbujate tekmovalnost in nagrajujete zmagovalce.

Človek, ne jezi se! Na videz povsem nedolžna igra. Pa je res? Ker smo se pri nas doma med igranjem otroci na »mrtvo« sprti razšli, jo je naša mami skrila. Začeli smo pogovor o igrah in skupaj ugotovili, da je glavno vodilo igre človek, ne jezi se pravzaprav zelo zgrešeno. Pomembno je, da poskrbiš, da tvoje figure čim prej pridejo v varno hišo, soigralce medtem preskočiš, še boljše zbiješ in drugi se pri tem ne sme jeziti. Ali pa gnilo jajce – bistveno je, da ti nisi gnilo jajce, ko pa podtakneš to drugim, je pravi užitek, če ti uspe. In potem smo tako zadovoljni, ko je drugi gnilo jajce … To niso igre dopolnjevanja in sodelovanja … Dopolnjujoči so skupna glasba, ples, petje …

Napetosti med nami so neizbežne. Vojne na tem svetu se ne bodo končale. Naše življenje bi moralo biti stremeti k enosti, a naš

svet se še vedno vrti po konceptu »Deli in vladaj!«.

Kakšno igro igrajo z nami kralji na šahovnici sveta? Igra šah je ena od najstarejših iger, ki zelo natančno prikazuje življenje v današnji družbi. Šahovnica je razdeljena na dvoje. Tudi ljudi je mogoče zelo hitro razdeliti: na naše in nenaše, na leve in desne, na verne in neverne, na bele in črne ... Na vsaki strani je vodja – kralj. A kralj je le eden izmed predstavnikov svojega ljudstva, ki so ga postavili in izbrali za to funkcijo, in tudi kraljica je pravzaprav preoblečena kmetica. Nič več ni. Oblekli smo jo, jo obdali s prestižem, jo okronali in potem se ji ljudstvo klanja ... Kralj na šahovnici ima na svoji levi in desni svoje upravnike, ljudi na določenih funkcijah, spredaj pa so kmetje, najmanj pomembni ljudje, ki se jih da v prvo bojno linijo.

Začne se dvoboj, sproži se konflikt, sproži se vojna. Kmete se z lahkoto žrtvuje, saj sta njihova veljava in vrednost na šahovnici zanemarljivi. Ampak v življenju je vsak kmet svoja zgodba, v vsakem zbitem kmetu je družina ... Kralj je na šahovnici dolgo časa

ANDREJA JEŽOVNIK, 9. a

le opazovalec. Giba se zelo okorno. Po eno polje v vsako smer. Vsi ga ščitijo. Tudi ostale figure imajo točno določeno gibanje in funkcije vseh so jasne. Tudi nam določijo, kako se moramo gibati v družbi, kaj moramo početi, enim se dovoli več kot drugim ... Povedo nam, kaj je pravilno, kaj je edina resnica, in to zapakirajo v paket varnosti. Večina odraslih se zelo težko odloči ravnati drugače, kot je zapovedano, priporočeno. Premikajo se kot figure na šahovnici, kot jim je bilo določeno, kot je edino pravilno, etično, dopustno ... Tako se slepo izvršuje naročena povelja.

Kdo piše zakone? Ali so ti zakoni v kontekstu človečnosti ali prebujajo sočutje ali pa so v kontekstu manipulacije in zahtevajo od nas samo slepo poslušnost, v kateri si mnogi ne upajo vprašati »nelogičnih« stvari, da jih ne bi imeli za neumne, da ne bi izpadli tako. In vse bolj postajajo tihi izvrševalci. Delajo po zakonu in sami svojo vest utaplajo v »saj tako piše v zakonu, nič ne počnem narobe«. Ljudje so pozabili na navdih, empatijo, sočutje, saj so v družbi bolj cenjeni goljufija, pohlep, nepoštenost.

ŠAH! ŠAH NAM POVE VSE O DANAŠNJI DRUŽBI!

Razdeljen je na dvoje, našemljeni v funkcije, uživamo v dvobojevanju, v katerem velikokrat prejmemo udarec in že razmišljamo, kako bomo udarec vrnili. V dvoboju se sicer premikamo, kot nam je bilo določeno, a kako paše, ko naspotnika zbijemo in odstranimo s šahovice in na njej ostanejo samo še »naši«. Taka šahovnica je pokopališče človeštva. Vsi, ki smo jim še dopustili biti na šahovnici, morajo misliti kot mi. A se ne zavedamo, da je ta enoumnost popolna neumnost, mi pa zmanipulirani našemljeni klovni ...

Jaz se takšne igre na šahovnici življenja nočem igrati. Šah je zame kraljevska igra in nimam nič proti njemu, a kralj ni tisti, ki se mu drugi klanjajo in ga ščitijo, se zanj žrtvujejo ... Kralj je tisti, ki uvidi, v kakšne tekmovalnosti in izključevalne koncepte vpeljujejo že otroke in mlade. Kralj je tisti, ki se nauči sodelovati, dopolnjevati, sprejeti drugega in drugače mislečega, ker mu samo on lahko ponudi miselni preskok in širi miselna obzorja. Vem, da je to težka naloga, a to je tisto, kar bi se mlad človek moral naučiti, da bi bil svet to, o čemer sem pisal v uvodu, človek pa veličasten, neumrljiv, umirjen, sočuten in BREZMEJEN. Svet, v katerem ne bi bilo revščine in lakote, tudi ne pohlepa in nepotrebnega bogatenja ne, vsi pa bi imeli dovolj.

Na našem hodniku visi napis, ki pravi: »Ko vaša motivacija za pridobivanje denarja ne bo več povezana s strahom, jezo in potrebo po samopotrjevanju, lahko ustvarite drugačne povezave za služenje denarja, ki temeljijo na smislu, prispevku, radosti.« (T. Harv Eker)

Se bomo kot človeštvo utopili v pohlepnem bogastvu ali pa bomo to, kar smo: BREZMEJNI?

Tine Vodopivec, *9. razred*
OŠ Dornberk mentorica Petra Gabriel

BREZALKOHOLNO PIVO KORONA

Poleti leta 2019 se je Pepe odpravil v Nemčijo, da bi začel služiti s svojo pivovarno. Tam je nabral poseben hmelj, nato pa se odpravil nazaj v Slovenijo. Po dveh mesecih mu je posel tako dobro stekel, da je zaposlil prve delavce in pridobil stranke iz cele Slovenije. Za razliko od drugih pivovarn je ta svoje brezalkoholno pivo prodajal le na domu, v trgovini ga ni bilo mogoče kupiti. Do zime si je nabral že velik kup strank, ko je naš svet zamajal virus covid-19 in je ta veliko podjetnikom obrnil življenje na glavo. Zaprle so se meje držav, nato pa še meje med občinami. Pepe je tako nehal služiti. Ker je bil zelo bister in iznajdljiv, se je domislil, da bi se lahko preoblekel v dedka Mraza in svoje brezalkoholno pivo raznašal v vreči z darili. Tako je Pepe raznašal brezalkoholno pivo po vsej Sloveniji, preoblečen v dedka Mraza. Zelo mastno je služil, ostale pivovarne niso imele take možnosti. Podjetniki so počasi propadali, a on je bil brez skrbi. Vsakič, ko je med občinama srečal redarje, se je pretvarjal, da nosi darila otrokom, in vsakemu od redarjev dal majhno čokoladko ali kak bonbon za njihove otroke. Redarji so se mu nasmejali in ga spustili mimo in kmalu so ga že vsi poznali. Ko so minili novoletni prazniki, se je moral domisliti druge ideje. Ampak ni preteklo teden dni in Pepe ne bi bil Pepe, če se ne bi nekaj spet domislil. Do 14. februarja je bil amorček, do velike noči pa velikonočni zajček. Tako preoblečen je spet z vrečo potoval med občinami, redarje podkupoval s sladkarijami za njihove otroke, stranke pa osrečeval z brezalkoholnim pivom. Medtem ko so se ostali pritoževali glede ukrepov, je on lepo služil in si dobil še marsikatero stranko. Tudi kakšnega redarja.

Veronika Vončina, *9. razred*
OŠ Spodnja Idrija, mentorica Ana Sever Božič

ULIČNA SVETILKA

Kakor majhna luč v temi,
na koncu osamljenega dne
pokončno stojim,
ničesar ne čutim v meni,
trudim se, da se svetlo smejim.

Kažem svojo moč.
Človek sem.
Tudi sam potrebujem pomoč.

Delam, kar mi rečejo,
ne pazijo na besede, ki jih izrečejo.
Vsi so sužnji svojih čustev.
Vsi so brez moči.

Jaz sem lahko njihova moč.

Zaradi bremena se mi solzijo oči,
vseeno sem lahko v pomoč.

Nočem biti razlog,
da nekdo izgubi upanje.
"Ne skrbi, lahko računaš name."

Čutim samo obup.
Čutim bolečine same.

Vse lahko zdržim!

Nobena obveza ne zaceli globokih ran.
Še več teže lahko nosim.
Ostajam sam.
Lahko prenesem še več?

Delaj se, da je vse prav, da se dobro počutiš.
Nočeš, da zaradi tebe nekdo obupa.
Hočeš, da ti več ljudi zaupa?

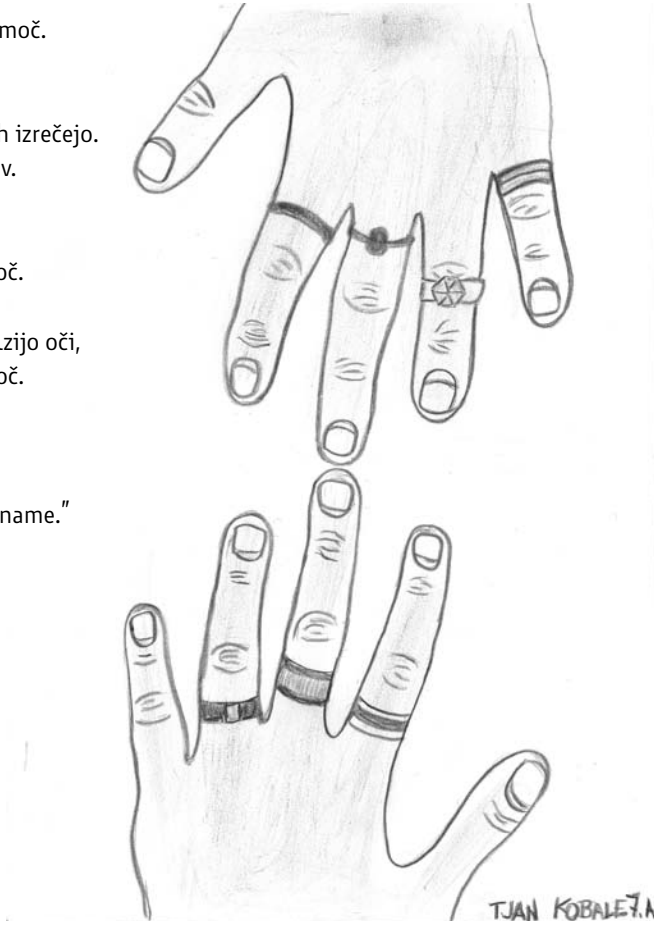

TJAN KOBALE, 7. a

Moja bolečina počasi narašča,
vse kotičke duše si polašča,
zaprta v sobo,
v moje srce,
ne more na svobodo.

V redu je, ne skrbi zame.

Nočem, da vidijo, da sem prestrašen,
da se bojim,
vsi, ki računajo name.

Širim veselje, se smejim.

Ni pomembno, kaj čutiš sam,
vsem pokaži, da si močan.

Lahko se nasloniš name,
ko potrebuješ pomoč, ko pade noč,
jaz sem lahko tvoja moč.

Moja ramena se šibijo.
Ali sploh koga zanima?

Sam vse svoje skrbi nosim.
Vprašaj me še enkrat! Prosim.
Kaj čutiš?

Kdo bo meni ponudil roko?
Kdo jo bo držal?

Izbral sem, da se zanesem le nase,
vse vzamem, vse zaprem vase.

Sam sem, bojim se.

Kakor ulična svetilka.

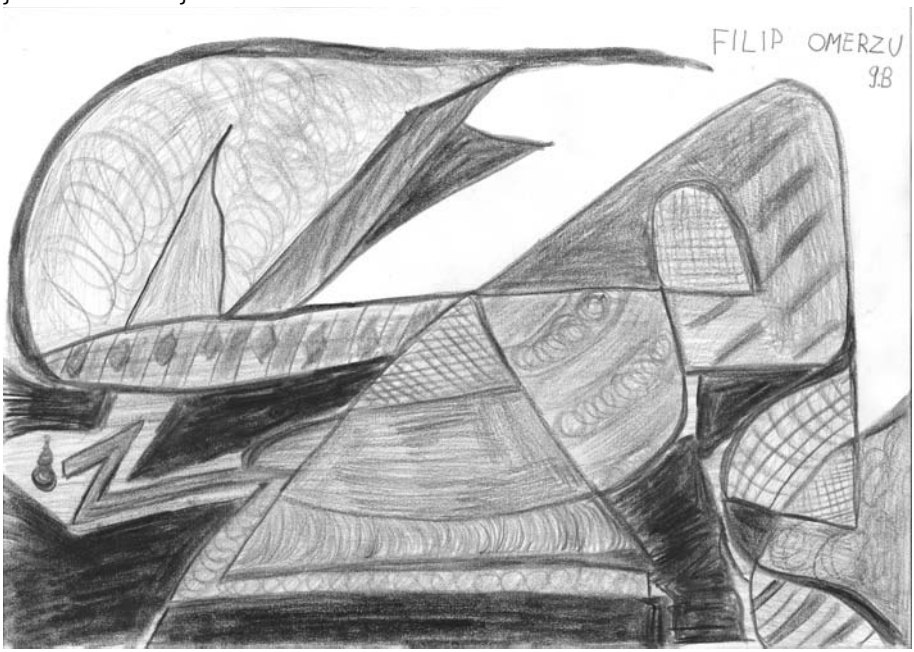

FILIP OMERZU, 9. b

VSI ENAKI

Vedno ista besedila,
vedno držim se navodila.
Ali sta to sploh umetnost in domišljija?
Se samo zdi in je to moja fantazija?
Svet hoče da smo vsi enaki,
pravi pa: vsak naj bo drugačen.
Če si drugačen, se svetu zdiš mračen.
Si ovira na ravni poti do cilja, do zmage.
Vsi pravijo, ta je umetnik.
Vsak od nas je umetnik.
Vsak v svoji umetnini,
ena na platnu, druga na violini,
v veliki ali majhni galaksiji,
v prepletajoči se harmoniji,
od pike do pike,
črte debele velike,
ravne so opeke,
visoke so prepreke,
počasi usiha,
veter zapiha,
vse je nasprotno.
Vsak je umetnik.

Ne moremo biti vsi enaki,
Različne misli so v glavi vsaki.
Pa vseeno vsi del istega sistema,
vsaka roka se ga oprijema,
vsi povezani,
nismo pa zavezani,
zato prej ali slej začutimo kremplje samote.
Različne so naše vrednote,
zato različni smo ljudje,
nihče pa ni popoln, to se ve.

SEZNAM SODELUJOČIH AVTORJEV, MENTORJEV IN ŠOL

Julija Adamič, 9. razred
mentorica Blanka Skočir
OŠ Frana Roša, Celje

Žan Arsov, 8. razred
mentorica Andreja Dobnikar
OŠ Brezovica pri Ljubljani

Nadja Bajde, 9. razred
mentorica Darinka Ferenčak Agrež
OŠ Brežice

Zala Benedik, 8. razred
mentorica Sabina Leben
OŠ Ivana Groharja Škofja Loka

Sara Berce, 9. razred
mentorica Petra Gabriel
OŠ Dornberk

Mai Colnarič, 9. razred
mentorica Sonja Lenarčič
OŠ Kidričevo

Meta Gašperlin, 9. razred
mentorica Maruša Robida
OŠ Šenčur

Lea Godec, 9. razred
mentorica Silva Žveglič
OŠ Boštanj

Gaja Gorup, 8. razred
mentorica Mirana Likar
OŠ Log Dragomer

Filip Gračner, 9. razred
mentorica dr. Ana Koritnik
OŠ Miklavž na Dravskem polju

Domen Halužan, 8. razred
mentorica Tamara Zagajšek
OŠ Hruševec Šentjur

Veronika Horvat, 8. razred
mentorica Anita Šinko
OŠ I Murska Sobota

Mia Jenček, 8. razred
mentorica Anamarija Lah Šuster
III. OŠ Celje

Nika Kobetič, 9. razred
mentorica Mateja Medvešek Rjavec
OŠ Vinica

Ana Kolbezen, 9. razred
mentorica Mateja Medvešek Rjavec
OŠ Vinica

Maša Valentina Krašek, 8. razred
mentorica Barbara Struna
OŠ Šmarje - Sap

Jakob Kršljin Stojić, 9. razred
mentorica dr. Ana Koritnik
OŠ Miklavž na Dravskem polju

Lara Lipovšek, 9. razred
mentorica Tanja Koželnik
OŠ Lava Celje

Meta Lukan, 9. razred
mentorica Ljudmila Treven
OŠ Rovte

Vesna Markič, 9. razred
mentorica Andreja Dobnikar
OŠ Brezovica pri Ljubljani

Anika Medved, 8. razred
mentorica Jadranka Zaletelj
OŠ Prežihovega Voranca Maribor

Miha Meserko, 9. razred
mentorica Tatjana Furjan
OŠ Valentina Vodnika Ljubljana

Nuša Novak, 9. razred
mentorica Jasna Ledinek
OŠ Ribnica na Pohorju

Isak Pašić, 9. razred
mentorica Martina Hribernik
OŠ Antona Aškerca, Velenje

Nika Perš, 9. razred
mentorica Milena Mohorko
OŠ I Murska Sobota

Anja Petek, 9. razred
mentorica Sabina Ozmec
OŠ Rače

Katarina Poklukar, 9. razred
mentorica Tina Žagar Pernar
OŠ Naklo

Jure Pulko, 8. razred
mentorica Tanja Koželnik
OŠ Lava Celje

Dajana Ratkovac, 9. razred
mentorica Vesna Penec
OŠ Gorica Velenje

Maja Recek, 9. razred
mentorica Irena Grašič Arnuš
OŠ Kuzma

Iva Ribarič, 9. razred
mentorica Tatjana Furjan
OŠ Valentina Vodnika Ljubljana

Zarja Robar, 8. razred
mentorica Mateja Pučko Erhatič
OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava

Špela Sajevec, 9. razred
mentorica Maruša Robida
OŠ Šenčur

Lea Seme, 9. razred
mentorica Sanja Jazbinšek Sever
OŠ Šalek

Mark Abel Sijanta, 8. razred
mentorica Irena Grašič Arnuš
OŠ Kuzma

Ana Sotlar, 8. razred
mentorica Nataša Jakše
OŠ Vižmarje-Brod

Zoja Strmšek, 9. razred
mentorica Sabina Ozmec
OŠ Rače

L**ara Šerbetar**, 9. razred
mentorica Vida Javornik
OŠ Pohorskega bataljona Oplotnica

Andrea Tamaši, 9. razred
mentorica Brigita Praznik Lokar
OŠ Danile Kumar

Neža Travnšek, 9. razred
mentorica Andreja Vintar
OŠ Gorica Velenje

Valentina Turk, 8. razred
mentorica Lidija Horvat
OŠ Kidričevo

Maruša Tušar, 8. razred
mentorica Ana Sever Božič
OŠ Spodnja Idrija

Vid Verbič, 9. razred
mentorica Simona Zvonar
OŠ Ferda Vesela Šentvid pri Stični

Jon Oskar Vodeb, 8. razred
mentorica Blanka Skočir
OŠ Frana Roša, Celje

Tine Vodopivec, 9. razred
mentorica Petra Gabriel
OŠ Dornberk

Veronika Vončina, 9. razred
mentorica Ana Sever Božič
OŠ Spodnja Idrija

O FRANU ROŠU

Na hiši v Jenkovi ulici številka 30 v Celju spominska plošča opozarja mimoidoče, da je tu živel in pisal pisatelj Fran Roš (1898–1976). Bil je ne samo pisatelj, ampak tudi pesnik, dramatik, publicist, satirik in pedagoški delavec, ki je svoje življenje posvetil vzgoji in izobraževanju mladih ter pisanju. Za njegove zasluge, namenjene Celju in Celjanom ter literarno delo, ga je leta 1955 tedanja občinska komisija za odlikovanja odlikovala z nazivom »častni meščan«. Iz rodnega Kranja se je štiri leta star s starši in bratom preselil v Celje, kjer je oče dobil službo tajnika na okrajnem glavarstvu.

Kot osnovnošolec je obiskoval okoliško šolo v Celju in bil med najboljšimi učenci zapisan v »zlato knjigo«, nato pa slovensko nižjo gimnazijo. Preden je končal višjo gimnazijo, ki je bila samo nemška, je moral v vojsko, saj je v tistem času divjala prva svetovna vojna. Na fronto ga zaradi bolezni niso poslali. Po vojni se je pod poveljstvom Rudolfa Maistra skupaj s Franjem Malgajem in Srečkom Puncerjem, ki sta v tej borbi padla, boril za Koroško. Nato je študiral pravo v Zagrebu, a je študij opustil in se posvetil učiteljskemu poklicu. Najprej je služboval v Preboldu, kjer je spoznal ženo, nato pa v Celju, kamor se je leta 1930 z družino preselil v svojo novo hišo.

V začetku druge svetovne vojne so ga Nemci kot zavednega Slovenca z ženo, sinom Franom in hčerko Sonjo izgnali v Srbijo. Ko se je po vojni vrnil iz izgnanstva, je opravljal delo šolskega nadzornika in nazadnje poučeval zgodovino na celjskem učiteljišču, kjer je vzgojil več generacij mladih učiteljev. Leta 1953 se je upokojil in se še bolj posvetil pisanju.

Njegovi pisateljski začetki segajo v gimnazijska leta, ko je bil Rudolf Maister, s pesniškim imenom Vojanov, mentor mladim literatom. Roš je pisal leposlovna dela in publicistične članke za periodiko od dijaških let do svoje smrti, ki ga je še polnega načrtov odtrgala delu, življenju in družini. Pokopan je na celjskem pokopališču.

Kot pedagog in oče je poznal otroški svet in za otroke napisal *Juretovo potovanje in še kaj, Medvedek Rjavček, Medvedek Dija, Letalec Nejček, Vid Nikdarsit, Tinca brez mezinca.* Tri njegove celovečerne otroške igre: *Čarobna piščalka, Desetnica Alenčica* in *Ušesa carja Kozmijana* so igrali v poklicnih gledališčih in na odrih kulturnih društev, prav tako komedijo Mokrodolci. Napisal je številna dramska besedila za različne šolske prireditve, ki so večinoma ostala v rokopisu in tipkopisu. Sad obdobja izgnanstva v Srbiji sta knjigi: zbirka dokumentarnih pesmi *Pesmi iz ječe in pregnanstva* in njegovo najbolj obsežno delo *Slovenski izgnanci v Srbiji 1941–1945.*

Pisatelj Fran Roš je v svojem času predstavljal osrednjo kulturno osebnost Celja. S svojimi literarnimi in publicističnimi prispevki je sodeloval v številnih otroških revijah in drugih publikacijah, predvsem pa je polnil kulturne strani Celjskega tednika, zdaj Novega tednika.

Njegova bibliografija, v kateri niso upoštevana številna humoristična dela in travestije, namenjene za Pavliho, šteje okrog 1500 gesel. Napisala jo je prof. Antonija Fras. Učenci Osnovne šole Frana Roša v Celju so enajst let, od 1986 do 1997, raziskovali njegovo delo in življenje ter napisali sedemnajst raziskovalnih nalog. Šola je kot rezultat raziskovalnega dela izdala in založila pesniški zbirki *Ljubil sem te, življenje* in otroške pesmi *Čarovnije*.

Učenci pa so leta 1997 uprizorili Roševo *Čarobno piščalko*, otroško igro v treh dejanjih, ki je doživela sedemnajst ponovitev. Z njo so se istega leta predstavili tudi na Linhartovem gledališkem srečanju izbranih gledaliških skupin na Vrhniki.

Kdor je pisatelja Frana Roša poznal, ga pomni kot izjemnega človeka, ki je imel rad ljudi in se je znal vsakomur posvetiti. Gledališka igralka Nada Božič, sošolka Roševe hčerke Sonje Roš Smrekar, se ga je takole spominjala: »Kadar sva se srečala, je pozdravil tako, da je snel svoj črni klobuk in v nekakšnem loku po moličrovsko zamahnil z njim in pozdravil. Ljudi, kot je bil Fran Roš, ni več. Takšni ljudje so izumrli.«

Za zasluge, ki so jih Celjani Franu Rošu priznali, so štiri leta po njegovi smrti, bilo je leta 1980, v Celju po njem poimenovali novo osnovno šolo v Novi vasi. Leta 2006 so si učenci Osnovne šole Frana Roša, člani turističnega krožka, za predstavitev osebnosti svojega kraja izbrali pisatelja Frana Roša.

Od leta 1986 na Osnovni šoli Frana Roša v Celju potekajo *Roševi dnevi* – literarno srečanje osnovnošolcev, ki se je iz krajevnega srečanja razširilo na območno, nato pa na državno prireditev, letos že štiriintrideseto.

Ljudmila Conradi

Fran Roš: **POVRATEK**

Saj to so vendar tiste zvezde,
ki so nekoč sijale v noč,
in to so vendar tisti gaji,
ki so šumeli tod nekoč.
Vse je tako kot v tistih časih.
Le potniku, ki v tihi kraj
z otrplim srcem se je vrnil,
zašel je davnih zvezd sijaj.

(zbirka *Ljubil sem te, življenje*. Izbrane pesmi. Celje, 1990)

NAJBOLJŠA LITERARNA ŠOLSKA GLASILA

Na letošnji natečaj šolskih literarnih glasil je prispelo 14 srednješolskih in 12 osnovnošolskih glasil. Seveda pa je potrebno že takoj na začetku povedati, da pride v uvodni povedi do delnega nesporazuma. Vsa glasila, ki so prispela na natečaj, namreč niso literarna, temveč je med njimi vrsta splošnih in informativnih šolskih glasil, v katerih je sicer ujetega tudi nekaj literarnega ustvarjanja učencev oz. dijakov, a žal tako ni izpolnjen osnovni kriterij za nadaljnje odločanje o morebitnih nagradah. Komisija je tako ugotovila, da so tudi ta šolska glasila »živa«, dinamična, da dihajo in verodostojno povzemajo življenje v določeni šoli, a žal je morala take primere že v prvem krogu izločiti.

Tem izločitvam navkljub pa je ostalo še veliko odličnih literarnih glasil, zbornikov, almanahov in samostojnih literarnih izdaj, ki pričajo o tem, da je literarno ustvarjanje med našimi osnovno- in srednješolskimi ustvarjalci zelo pestro.

Med srednješolskimi glasili je potrebno pohvaliti zlasti gimnazijske izdaje, ki so na izjemno visoki ravni, mnogi avtorji pa s svojimi objavljenimi besedili presegajo zgolj »šolske« okvire. Prav tako je precej pisana produkcija med osnovnošolskimi izdajami, med katerimi nekatera zelo izstopajo.

Komisija je upoštevala več kriterijev, po katerih se je odločala. Zanimalo jo je, kako poteka delo mentorja v odnosu do učencev, ki sodelujejo v uredniškem odboru. Pomembno je, da je mentor srčen in zavzet, a mora biti zgolj »tihi usmerjevalec«, poglavitni delež pa morajo prevzeti učenci oz. dijaki. Pri tem je tudi pomembno, kako je glasilo zasnovano, katere žanre zajema, katere starostne skupine učencev oz. dijakov objavljajo v njem. Zelo je zaželeno, da so zastopani pisci vseh razredov, kar pa mora biti na koncu spet prepleteno in zajeto v smiselno celoto. Kajti tudi celostna podoba, oblikovanje, likovna plat so bili pomembni elementi pri končnem odločanju o morebitnih nagrajencih.

Osrednji kriterij pa je seveda kvaliteta literarnih besedil, njihova izrazna moč, morebitni presežki, nadgradnje, izvirnost in inovativnost. Pri tem gre pohvaliti, da je v glasilih veliko odličnih besedil, vseeno pa bi se bilo pri poeziji mestoma dobro otresti prisiljenih rim, klišejskih izpeljav in prepesnitev, ki bi bilo bolje, če bi ostale v zvezku – zgolj za vajo. Potrebna je torej strožja končna selekcija, strožji kriteriji, »zračnost« nekaterih delov glasil in poudarek na tistih besedilih, ki res izstopajo.

Na tem mestu bi bilo prav dodati še, da se je komisija veliko pogovarjala o tujejezičnih zapisih, pri katerih bi bilo nujno dodati tudi prevode. Navsezadnje s tem glasilo dobi dodano vrednost, saj ostane v jedru materni jezik, obenem pa učence in dijake ozaveščamo, kako pomembni so tuji jeziki in učenje le–teh dandanes. So pa lahko taka povezovanja med slovenskim in tujejezičnim zapisom odlična pedagoška praksa, saj se lahko vključujejo tudi učenci, ki prihajajo z drugih jezikovnih okolij, kar je zadnja leta kar pogost pojav v slovenskem šolskem prostoru. Tako sodelujeta najmanj dva učenca – eden, ki piše v tujem, in drugi, ki prevaja v slovenski jezik. Da se ob tem ustvarjajo določene vezi itd. ni potrebno izgubljati besed.

Komisija: mag. Barbara Rigler, dr. David Bedrač, Miha Mohor

NAJBOLJŠA GIMNAZIJSKA GLASILA:

PODSTREŠJE
Literarna revija dijakov Gimnazije Celje-Center
Glavni urednik: Gregor Deleja
Odgovorni urednik: Aljaž Primožič

IN ZEMLJA JE VIBRIRALA KAKOR ŽIVO TELO
Antologija mlade celjske poezije
Urednik: Kristian Koželj
Ilustracije: Maša Črešnik

Med srednješolskimi glasili je komisija posebno mesto pripisala kar dvema izdajama, ki prihajata iz t.i. »celjskega bazena«. Mentorstvo Kristiana Koželja se kaže kot prava usmeritev, saj je ves čas prisoten kot usmerjevalec in svetovalec, pri tem pa dopušča, da mladi ustvarjalci sami razmišljajo in iščejo literarne rešitve. Komisija nagrado podeljuje obema literarnima izdajama (glasilu *Podstrešje* ter antologiji *In zemlja je vibrirala kakor živo telo*), ki vsaka na svoj način izžarevata dober spoj mentorskega ozadja in ustvarjalne sile mladih piscev. Obe izdaji se lahko pohvalita s kvalitetnimi literarnimi izdelki, navdušujeta pa tudi notranja zasnova in preglednost. Pri tem je potrebno poudariti še, da antologija gotovo prinaša nekatera izjemna mlada literarna imena, ki že presegajo primarne ustvarjalne vzgibe in od katerih lahko še veliko pričakujemo, ki se sproti in spretno kalijo v glasilu, antologija pa prinaša nekakšen prerez dela za daljše obdobje.

LU*ČKA
Literarni zbornik Gimnazije Kranj 2020
Mentorica in urednica: Bernarda Lenaršič
Sourednica: Hana Bujanović Kokot

TRIPER
Dijaški dom ivana Cankarja in KUD Pozitiv, Ljubljana
Urednika: Nina Golob in Drago Pintarič

VČASIH MI POLZI SVET MED PRSTI
Literarni zbornik II. Gimnazije Maribor
Urednica: Nina Medved

V tem oziru je omenjenima izdajama zelo podoben tudi »trojček« literarnih glasil iz treh gimnazij, ki so si po moči, izvirnosti in inovativnosti tako blizu, da komisija enakovredno nagrajuje vsa tri. To je literarni zbornik *Lu*čka* Gimnazije Kranj, *Triper* Dijaškega doma Ivana Cankarja in Kud Pozitiv ter literarni zbornik *Včasih mi spolzi svet med prsti* II. gimnazije Maribor. Vsem trem izdajam je skupno, da vsebujejo zelo razgibano literaturo, predvsem pa zelo kvalitetno in poglobljeno. Kar v vseh treh primerih še dodatno navdušuje, je to, da je v ozadju premišljena mentorska roka, ki dijake spodbuja ne le k snovanju glasila, pač pa jih spodbujajo tudi k sodelovanju na vrsti natečajev in festivalov. Mnogi med zastopanimi avtorji so že bili udeleženci vidnih slovenskih literarnih festivalov, krožkov in šol, na katerih so dosegali vidna mesta. Vsem trem lahko priznamo tudi, da lepo uravnotežijo klasične literarne oblike s sodobnimi, pri tem pa jih vodi tudi eksperimentalna in mestoma drzna težnja po novem.

ANA ZEMLJIČ: ONA JE POET
Gimnazija Ormož
Urednica: mag. Blanka Erhartič
Spremna beseda: Vinko Möderndorfer
Ilustracije: Maja Verbančič in Antonija Vočanec (naslovnica)

Komisija se je odločila, da nagradi tudi samostojno pesniško zbirko Ane Zemljič z naslovom *Ona je poet*. Mlada pesnica preizprašuje sebe skozi izpovedovalko, ki jo vodi položaj iščočega, vprašujočega, analitično zasnovanega izpovedovalca. Ta išče svojo bivanjsko lego, pri tem pa raziskuje sfere jezika, ga razteguje in krči – zato ne preseneča, da se avtorica igra tudi s pesniškimi oblikami, ki delujejo skladno in učinkovito. Pri tem uporablja kratke in zgoščene pesniške vrstice na eni strani in daljše verze na drugi – te pa oplemeniti še s številnimi učinkovitimi figurami (vzkliki, retoričnimi vprašanji itd.). Še zlasti pa komisijo navdušuje pesniški vitalizem, ki je v ozadju domala sleherne pesmi, kot avtorica zapiše: »Moje telo polni poezija. / Razganja me od navdušenja!«

NAJBOLJŠA OSNOVNOŠOLSKA GLASILA:

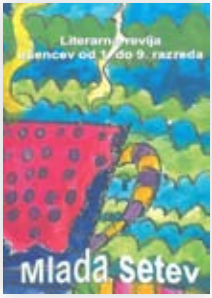

LITERARNO GLASILO OSNOVNE ŠOLE MILANA ŠUŠTARŠIČA
Urednica: Zorka Herman

Navdušujejo tudi številna osnovnošolska literarna glasila, med njimi gotovo najprej *Šolsko literarno glasilo OŠ Milana Šuštaršiča*, kjer ima komisija le drobno pripombo, da bi bilo glasilu v bodoče vendarle dobro dati tudi neko prepoznavno ime. Vsekakor pa to glasilo »diha«, je uravnoteženo in žanrsko bogato. Opazna je starostna raznolikost, komisija pa pozdravlja še odločitev, da so pri določenih besedilih dodani tudi komentarji, če so učenci z njimi npr. uspešno sodelovali na kakem natečaju, festivalu, pri tem pa so dosegali tudi dobre rezultate. Še zlasti pa smo lahko veseli, da je v glasilu objavljen tudi primer dramatike, saj s tem pomembno vplivajo na razvoj mladih piscev v smeri dramske umetnosti, ki je sicer še vedno precej podhranjena vrsta.

MLADA SETEV
Literarna revija učencev od 1. do 9. razreda
OŠ Riharda Jakopiča, Ljubljana
Urednici: Katjuša Ručigaj (6.-9. razred), Karolina Korpar Gašič (1.-5. razred)

Odlično zasnovano je tudi literarno glasilo, ki izhaja v OŠ Riharda Jakopiča *Mlada setev*. Tudi v tem primeru je vidno, da je glasilo odlično »ujeto« v življenje šole, vsebinsko je bogato in raznovrstno, navdušuje tudi povezanost med mentorji vseh starostnih stopenj, zaradi česar je potrebno veliko dodatnega logističnega napora. Literarni prispevki različno starih učencev se nazadnje povežejo v smiselno in logično celoto. Pri tem pa je opazna povezava med rednim šolskim programom pri maternem jeziku in povezave z dodatnim delom, v okviru katerega so kasneje nastajala odlična literarna besedila.

MAVRIČNE SLEDI

Literarno glasilo učencev Osnovne šole Kidričevo
Urednica: Sonja Lenarčič

Odličnost komisija priznava tudi literarnemu glasilu *Mavrične sledi*, ki ga je izdala OŠ Kidričevo. Literarno glasilo je izšlo šele tretje leto zapored, a že prinaša veliko zanimivih literarnih svetov. V njem učenci ustvarjajo predvsem v okviru dodatnega pouka iz slovenščine, veliko pa je tudi samoiniciativnega ustvarjanja, ki je vsekakor odličen odraz življenja šole. Še posebej gre pohvaliti, da je glasilo pravzaprav neke vrste »stranski proizvod« dodatnega pouka, kar je lahko zgleden primer za tovrstno dejavnost, v tem oziru je podobno prejšnjemu nagrajenemu glasilu, le da vse skupaj potencira do imenitnega končnega izdelka.

PO SLEDEH LUKCA, JUBILEJNA IZDAJA MLADE RASTI

OŠ Cerkno
Urednica: Mojca Lipužič Moravec

Imenitna pa je gotovo tudi jubilejna literarna izdaja *Mlade rasti* z naslovom *Po sledeh Lukca*, s katero so obeležili Bevkovo leto 2020. Čeprav gre v jedru za literarno-raziskovalno delo, je to preseženo z izvirnimi zapisi, literarnimi pričevanji, vživljanji in pripovedovanji. Izdaja je plod večletnega literarnega ustvarjanja pri pouku in na terenu na pobudo branih Bevkovih del. Delo pa ob svoji širini in ambiciozno zastavljeni zasnovi navdušuje tudi, ker presega z medgeneracijskim pristopom in vključevanjem različnih sodelavcev, s čimer se učenci učijo tudi, da sta literatura in kultura odraz živega okolja.

FOTOUTRINKI S 33. SREČANJA ROŠEVI DNEVI 2020

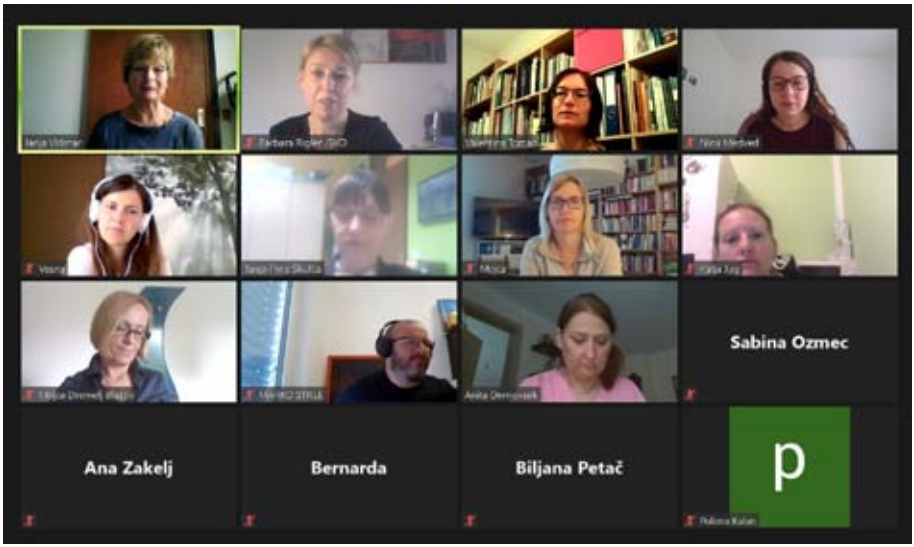

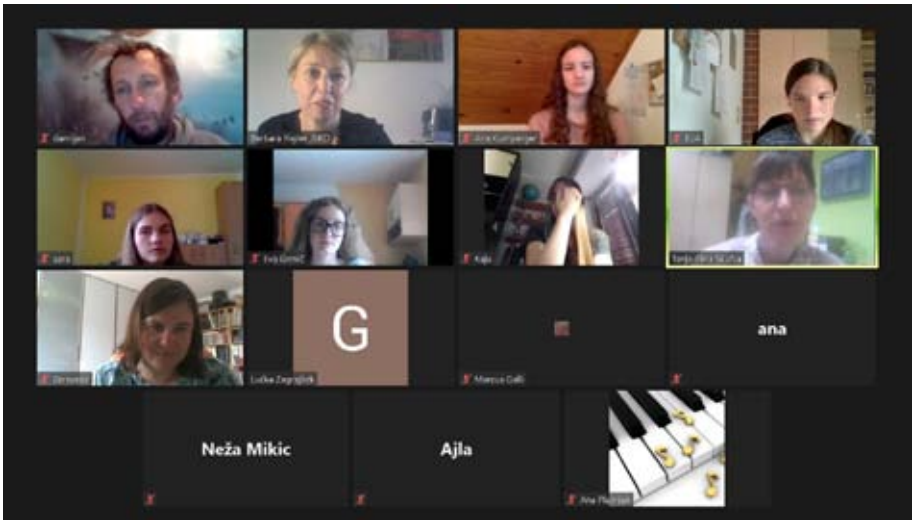

RAZSTAVA LETOŠNJIH PRIJAVLJENIH ŠOLSKIH GLASIL

Foto: Matej Maček

Kazalo

Nataša Gajšek Ključarič, uvodni pozdrav ravnateljice 8
Boštjan Videmšek, Krik na pomoč 10

Nagrajena besedila z ocenami Benke Pulko 12
Veronika Horvat, Moje odraščanje 13
Maša Valentina Krašek, Daleč potujejo misli in oblaki 18
Mark Abel Sijanta, Daleč potujejo misli in oblaki 22
Ana Sotlar, Ewald raziskuje skrivnost ukradene kraljičine ogrlice 24
Zoja Strmšek, Odsev praznine 35

Druga izbrana besedila 40

Seznam sodelujočih avtorjev, mentorjev in šol 72
Ljudmila Conradi, O Franu Rošu 74
Fran Roš, Povratek 75
Najboljša literarna šolska glasila 76
Fotoutrinki s 33. srečanja Roševi dnevi 2020. 81
Razstava letošnjih prijavljenih šolskih glasil 82

KOLOFON

GREVA SKUPAJ LOVIT OBLAKE
Zbornik izbranih literarnih besedil s srečanja 34. ROŠEVI DNEVI 2021

IZDAL: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti s svojo območno izpostavo Celje in Zvezo kulturnih društev Celje
ZANJ: Metka Šošterič, direktorica po pooblastilu Vlade Republike Slovenije
UREDILA: Barbara Rigler
BESEDILA IZBRALI: Benka Pulko, Boštjan Videmšek, Barbara Rigler
LEKTORIRANJE: Lucija Hajnšek
SLIKA NA NASLOVNICI: Selmir Srebrić
LIKOVNI PRISPEVKI: Učenci in učenke Osnovne šole Frana Roša, Celje
MENTORICA: Lijana Klančnik
FOTO: Dejan Petrovič, arhiv OŠ Frana Roša, Celje
TISK: Eurograf, d.o.o., Velenje
NAKLADA: 250

Celje, marec 2021

ROŠEVI DNEVI

34. ROŠEVI DNEVI 2021

Greva skupaj lovit oblake

torek, 30. marca 2021
v Celju in drugod po Sloveniji

Dve delavnici za izbrane mentorje in mlade literate preko spletne aplikacije ZOOM:

- **8.30-10.30, PISANJE – POT V SVOBODO, za izbrane mentorje in urednike**
  *Vodi: **Boštjan Videmšek**, novinar, dolgoletni krizni poročevalec Dela in avtor številnih knjig*

- **11.30-13.30, BODI TO, KAR HOČEŠ BITI, za izbrane mlade literate**
  *Vodi: **Benka Pulko**, slovenska popotnica, pisateljica in fotografinja, avtorica leposlovnih in potopisnih knjig*

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti z Območno izpostavo Celje | Zveza kulturnih društev Celje | OŠ Frana Roša, Celje